

ISSN 1302-3519

ÇALIŞMA ORTAMI

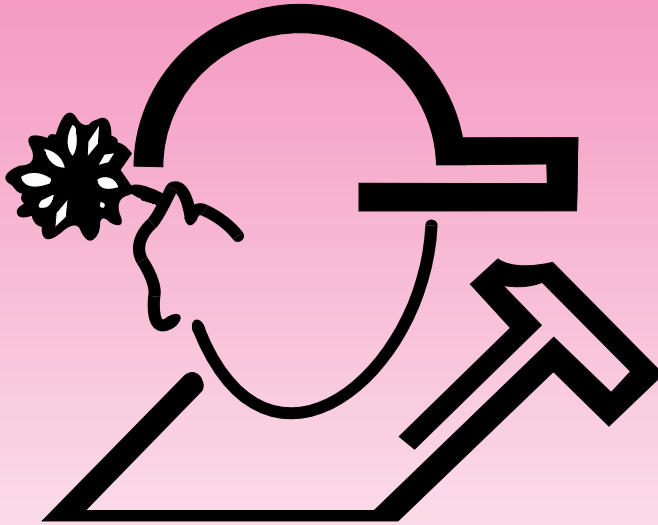
İki Ayda Bir Çıkar / Sayı : 144

Ocak - Şubat 2016

İŞÇİ SAĞLIĞI
İŞ GÜVENLİĞİ
ERGONOMİ
İŞ HİJYENİ
ÇEVRE
TOPLUM ÖRGÜTÇÜLÜĞÜ
ÇOCUK EMEĞİ
KADIN
SOSYAL POLİTİKA
NÜFUS
SOSYAL HEKİMLİK

- Her Şey Çocuklar İçin Çocuk Hakları Günü'nde;
Onlar Çalışsın, Onlar Okusun,
Onlar Çocukluklarını Yaşasın Diye ...
20 Kasım Çocuk Hakları Günü'nde
Çocuklardan Özür Diliyoruz...
- Çocuklara Dair Haberlerden Çocuklar Haberdar mı?
- Türkiye'de Mülteci Çocuk Olmak
- İş Kazalarının Maliyeti
- Yüksekten Düş(ür)meden Güvenlik
- İstatistiklerle Çocuk-2014: Mızrak Çuvala Sığmamış -1
- 2014 İş Cinayetleri Almanagi
- İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası
- İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım : Yüksekten Düşmede Acil Durum Uygulaması

Bu bir HAKEMLİ dergidir.

*Çalışan Çocuklara "Vefa Borcu"nuzu
Ödemek İster misiniz?*

www.fisek.org.tr

Fisek Enstitüsü'nün 33. Yılı
Çalışma Ortamı'nın 23. Yılı

HER ŞEY ÇOCUKLAR İÇİN ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ'NDE ONLAR ÇALIŞMASIN, ONLAR OKUSUN, ONLAR ÇOCUKLUKLARINI YAŞASIN DİYE ...

20 KASIM ÇOCUK HAKLARI GÜNÜ'NDE ÇOCUKLARDAN ÖZÜR DİLİYORUZ.

- Babalarını, maden ocaklarında göçük altında, in-
şaat kazalarında, terör dolayısıyla yitiren çocuk-
lardan özür diliyoruz.
- Daha genç kız bile olamadan okulundan koparı-
lıp, zorla evlendirilen çocuk gelinlerden özür dili-
yoruz.
- Savaşın dehşetinden kaçıp, başka ülkelere sığı-
nan vatansız çocuklardan özür diliyoruz.
- Çocuk pornosunun, çocuk fuhuş çetelerinin tüy-
ler ürperten karanlığında sizleri yaşattığımız için
özür diliyoruz.
- 4+4+4 sistemi dolayısıyla eğitimden koparılan
34.000 kız çocuğundan özür diliyoruz.
- Oyun oynamak, okumak yerine çalışmak zorun-
da bırakılan çocuklardan özür diliyoruz.
- Sağlık hizmetini ulaştıramadığımız çocuklardan
özür diliyoruz.
- Aile içi şiddet kurbanı çocuklardan özür diliyoruz.
- Uyuşturucu batağından kurtaramadığımız ço-
cuklardan özür diliyoruz.
- Bütün bunları sağlayacak olan ve Anayasa'mızın
öngördüğü, "demokratik, laik, sosyal hukuk devleti"ni kuramadığımız için tüm çocuklar-
dan özür diliyoruz.

Ama bilinki; bu özürler bitene kadar sizlerin yanında olacağız; sizlerin hakkı alınana kadar; karanlıklar aydınlığa çıkana kadar mücadele edeceğiz.

Oya Fişek

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar
Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı
Yönetim Kurulu a.

Çocuklara Dair Haberlerden Çocuklar Haberdar mı?

Taner AKPINAR*

Dünya genelinde çocukların içinde bulunduğu kötü koşullar hakkında birçok basın-yayın organında sayısız haber yer almaktadır. Acaba bu haberler çocuklara ilişkin çıplak gerçekliği ortaya koyuyor mu, yoksa gerçekliği yerleşik birtakım bakış açılarının kavrayış biçimine uygun olarak ortaya koyup çocuklar ikinci plana mı itiliyor?

www.trust.org/item/20151211183527-b60va/?source=dpagerel

UNICEF kaynaklı bilgilere göre, Avrupa ülkelerine sığınmaya çalışan çocukların sayısı geçen yıla kıyasla iki kat artmış durumdadır. Bu yılın Ocak-Eylül ayları arası dönemde toplam 190 bin çocuk Avrupa ülkelerine sığınmacı olarak gitmiştir. Geçen yıl bu kapsamdaki çocukların sayısının 98 bin olduğu belirtilmektedir. Dünya genelindeki 230 milyon çocuk nüfus içerisinde her 10 çocuktan 1'i çatışma bölgelerinde büyümektedir.⁽¹⁾ Çocuklar kendilerine sığınmacı denildiğini biliyor ve bunun ne anlama geldiğini anlıyorlar mı? Onlar gerçekten sığınmacı statüsü mü kazanmaya çalışıyorlar? Çatışmaların olduğu bölgelerde yaşayan çocuklar, tanık oldukları bu şeyi, savaş ya da çatışma diye mi tanımlıyorlar, yoksa bir oyun olarak mı görüyorlar?

Türkiye'deki Suriyelilerin 708 bin'i okul çağındaki çocuklardır. Bunların 400 bin'i eğitim alamaz durumdadır.⁽²⁾ Çocuklar, neden kendi ülkelerinde olmadıkları konusunda acaba ne düşünüyorlar? Okula gidemiyor olmaları onlar açısından nasıl bir duygu acaba?

Birleşmiş Milletler'e göre, her 10 dakikada 1 çocuk, herhangi bir devletin uyruğuna tabi olmadan dünyaya gelmektedir. Birleşmiş Milletler bu sorunu 2024 yılına kadar çözüme kavuşturmayı ümit etmektedir.⁽³⁾ Çocuklar bunun ne demek olduğunu biliyor ve 2024'e kadar beklemelemleri gerektiğine ikna oluyorlar mı? Bu yüzden sağlık hizmeti ve di-

ğer haklara sahip olmadıklarında ne düşünmekteelerdir? Bunlar bir tarafa, çocukların bu şekilde dünyaya gelmesine yol açan nedir?

Güney Sudan'daki iç savaşın çocuklar üzerindeki etkisi konusundaki istatistik veriler ürkütücü, geçen yıl içerisinde 617 çocuk askere alınmış, 580 çocuk öldürülmüş, 220 çocuk yaralanmış, 36 çocuk cinsel olarak istismar edilmiş, 147 çocuk kaçırılmış ve 11 bin çocuk eğitim alamamıştır.⁽⁴⁾ Çocuklar başlarına gelen bu kötülüklerin iç savaştan kaynaklı olduğunu biliyorlar mı? Onlar da bu savaşın bir tarafı mı? Askere alınan çocuklar bunun ne demek olduğunu biliyorlar mı?

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Gözlemevi Güney Afrika'da 500 bin engelli çocuğun eğitim sisteminin dışında kaldığını rapor edilmektedir. Bu sorunun diğer ülkelerde artmaya başladığı belirtilmektedir. Engelli çocukların, bu konuda yaşadığı binbir türlü sorun bulunmaktadır; okulların uygun koşullara sahip olması, harç paraları ve diğer giderler, şiddet, istismar, görmezden gelme, eğitim kalitesinin yetersiz olması, öğretmenlerin yeterli deneyime ve farkındalığa sahip olmaması vb. Eğitimin dışında kalma yalnızca engelli çocuklar için değil, diğer çocuklar için de ciddi bir sorun olarak ortada durmaktadır. Dünya genelinde küçük yaş grubunda 59 milyon çocuk ve ergen yaş grubunda da 65 milyon çocuk hala okula gidememektedir.⁽⁵⁾

Çin'de 13 milyon kişinin vatandaşlık kaydı bulunmamaktadır. Bu 13 milyon kişi arasında çok sayıda çocuğun da bulunduğu söylenmektedir. Bu insanlar, bu nedenle, kamusal eğitim, sağlık ve diğer refah hizmetlerine erişememelerine yol açmaktadır. Kaydı olmayan 13 milyon kişinin yüde 60'ı ailelerin birden fazla çocuk sahibi olmasına izin vermeyen yasal düzenlemeler nedeniyle bu konumda bulunmatadır. Birden fazla çocuğu olan ailelerin bu çocukları kaydettirmek için büyük miktarlarda ceza ödemeleri gerekmektedir. Sözü edilen yüzde 60'lık oran bu cezanın ödenmemesi nedeniyle vatandaşlık kaydı olmayan grubu oluş-

www.crin.org/en/library/news-archive/south-africa-many-disabled-children-poorer

www.hrw.org/news/2015/11/08/turkey-400000-syrian-children-not-school

turmaktadır. Geri kalan kayıtsız kesim de terkedilmiş çocuklar ve evlilik dışı doğmuş çocuklardan oluşmaktadır.⁽⁶⁾ Çocuklar okula gidemediklerinin, sağlık hizmeti alamadıklarının vatandaş olarak kabul edilmemelerinden kaynaklı olduğunu biliyorlar mı? Vatandaşlığın ne anlama geldiğini anlayabilirler mi?

Oluşturulmuş bir dünya düzeni, oluşturulmuş kavramlar, oluşturulmuş siyasal ve ekonomik yapılar ve sırf bu oluşturulmuş düzene aykırılık teşkil ettiği için çocukların dışlanarak, oluşturulmuş çarpıklıkların fetişleştirilmesi olsa olsa kötümser bir kurgu olabilir. Öyle değilse, öyle olduğunu düşünmek gerçeklikten kopuk bir kurgusal bakış olsa gerektir, çünkü ikisi bir arada olamaz.

Dipnotlar

1. http://www.trust.org/item/20151103162123-x3dk5/?utm_medium=email&utm_campaign=Weekly%20Digest%2004%20Nov%202015&utm_content=Weekly%20Digest%2004%20Nov%202015%20CID_6f31f33f9b52f36c8b4a6ac81b028286&utm_source=Campaign%20Monitor&utm_term=Number%20of%20children%20seeking%20asylum%20in%20Europe%20doubles-UNICEF%20UK
2. <https://www.hrw.org/news/2015/11/08/turkey-400000-syrian-children-not-school>
3. <http://news.yahoo.com/stateless-child-born-every-10-minutes-united-nations-062428346.html>
4. <https://www.crin.org/en/library/publications/armed-conflict-highlight-south-sudan>
5. <https://www.crin.org/en/library/news-archive/south-africa-many-disabled-children-poorer-countries-left-out-primary-education>
6. <http://news.asiaone.com/news/asia/13-million-unregistered-chinese-citizens-be-given-recognition>

* Yrd.Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi ve Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Gönüllüsü

Türkiye’de Mülteci Çocuk Olmak

Damlanur TAT*

Eski dönem tarih araştırmaları ve çalışmaları daha çok bir olay veya durumun gerçekten geçmişte yaşanıp yaşanmadığı, yaşandıysa nasıl yaşandığı ile ilgilenmiştir. Akademik anlamda bu bakış açısı geçirdiği paradigma değişikliği ile bugün, bir olayın yaşanıp yaşanmadığının kesinliği ile ilgilenmekten çok bu olay veya durumun -gerçekten gerçekleşmemiş olsa bile- toplumda, siyasal alanda veya ekonomide yarattığı etkiyi ve buna bağlı değişimi odak almaya başlamıştır.

Bugün Suriye’de yaşananların daha iyi anlaşılması için iç savaşın nedenleri çok iyi araştırılmalıdır. Bu çalışmanın asıl hedefi başlı başına bu araştırmayı yapmak olmamakla birlikte; nedeni veya nedenleri ne olursa olsun, bu durumun öncelikle Suriye’yi, daha sonra da çevresindeki diğer ülkeleri etkilediği kabul edilmektedir. Bu çalışmada; öncelikle sığınmacı çocukların; sığınmacılar arasındaki dağılımı, Türk mülteci mevzuatının durumu ve sığınmacı çocukların Türkiye’de çocuk haklarının hangilerinden nasıl faydalanabildikleri birkaç örnek çalışma ile anlatılmaya çalışılacaktır. Daha sonra da durum toplumsal açıdan ele alınmaya çalışılacaktır.

Suriye’de 2011 yılından beri yaşananlardan en çok zarar gören sivil toplumdur. Bugüne kadarki süreç, yetişkin yurttaşların yanı sıra Suriyeli pek çok çocuğun yaşamını yitirmesine neden olmuş; yaşama tutunup göç etmeyi başaramayanların de yaşayışlarını derinden etkilemiştir. Mültecilik; bugüne kadar pek çok ülkenin deneyimlediği, bugün de Suriye’deki iç savaşın beraberinde getirdiği bir durumdur. BM Yüksek Komiserliği’ni kuran 1951 Mültecilerin Statüsüne İlişkin Sözleşmesi mülteciyi,

‘ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen her şahıs’ olarak tanımlar.

2011 yılından 2014 yılının ortalarına kadar Suriye’deki iç savaştan, Türkiye de içinde olmak üzere diğer ülkelere kaçan mültecilerin sayısı 3 milyona yaklaşmışken⁽¹⁾, 2015’te bu sayı 4 milyonu geçmiştir⁽²⁾. Türkiye’deki mültecilerin sayısı ise, Ağustos 2015 itibarıyla yaklaşık 2 milyon olarak açıklanmış, bu sayının yılsonuna kadar 2,5 milyona yükseleceği tahmin

edilmiştir. Buna ek olarak, Türkiye’deki mültecilerin yarısının çocuklar olduğu bilinmektedir.

sürenin onlar için korunaklı, verimli bir süre olması gerektiği konusudur. Bunun için çocukların mülteci olarak tanımlan-

Tablo 1: 2015 yılı ayları itibarıyla Kayıtlı Mülteciler⁽³⁾

Aylar	0–17 yaş		18 ve 18 yaş üstü		Toplam
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	
Ocak	14374	%38	23298	%62	37672
Şubat	14552	%37	24164	%62	38716
Mart	14769	%38	24424	%62	39193
Nisan	32645	%80	7761	%19	40406
Mayıs	15788	%38	26016	%62	41804
Haziran	12059	%36	21534	%64	33593
Temmuz	12408	%36	22255	%64	34663
Ağustos	12605	%36	22654	%64	35259
Eylül	12758	%36	22919	%64	35677
Ekim	12563	%36	22618	%64	35181
Ocak-Ekim Toplam	154521	%41	217643	%58	372164

Yukarıdaki veriler; Afganistan, İran, Irak, Somali ve diğer ülkelerden, Türkiye’ye gelen mültecilere ait, 2015 yılının Ocak-Eylül ayları arasındaki çocuk ve yetişkinlerin sayılarını ve oranlarını yansıtmaktadır. Suriyeliler, Türk Hükümetinin tanıdığı geçici koruma hakkıyla Türkiye’de ikamet ettikleri için sayıları genel istatistiklere yansıtılmamıştır. BM Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin de belirttiği gibi, Türkiye’deki mültecilerin neredeyse yarısının çocuk olduğu düşünüldüğünde, ne kadar çok çocuğun yaşananlardan etkilendiği daha kolay anlaşılabilir. Buna ek olarak; 65 bin Suriyeli annenin, Türkiye’de doğum yaptığı da basına yansımıştır⁽⁴⁾.

Çocukların veya anne karnındaki bebeklerin, Suriye’den veya diğer ülkelerden Türkiye’ye gelmesi kadar önemli olan bir diğer konu da, çocuk ve bebeklerin Türkiye sınırları içerisinde geçirdikleri

ması gibi prosedürler geçerlidir. Fakat Türk mevzuatında mülteci tanımlamasında yaş sınırlaması olmadığı gibi, yetişkin ya da çocuk olma gibi bir ayırım da yapılmamıştır. Yetişkinlere uygulanan prosedürün aynısı çocuklar için de geçerlidir⁽⁵⁾. Bu durumda, ana-babalarının biri veya ikisiyle birlikte ülkeye gelen çocukların statüsü, ana-babaların statüsüne bağlıdır. Anne ya da babasının mültecilik talebi kabul edildiğinde çocuk da otomatik olarak mültecilik statüsünü kazanmaktadır. Refakatçisiz gelen çocukların dilekçe ve beyanları ise, bulunduğu yer kaymakamlarınca alınmakta ve çocuklar mülakatları yapılarak kayıt altına alınmaktadır. Çocuğun mültecilik statüsünü kazanması için hiçbir belge aranmamaktadır⁽⁶⁾.

Türk mülteci mevzuatında sığınmacı çocuklara özel haklar veren hiçbir düzenleme bulunmadığı, BM Mülteciler

* Fışek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Gönüllüsü

Fotoğraf, cnnturk.com/pscnnturk/100/688x4 adresinden alınmıştır.

Yüksek Komiserliği tarafından eleştirilen konulardan biridir. Sadece her konudaki genel düzenlemeler çerçevesinde yabancı çocuklara tanınan haklardan sığınmacı çocuklar da yararlanabilmektedirler. Bu haklar eğitim hakkı, sığınma hakkı, sağlık hakkı, her türlü istismar ve kötü davranıştan korunma hakkı gibi haklardır.

Çocukların Türkiye'ye sığındıkları ilk günden başlayarak, bu haklarından hangilerine kolayca ulaşabildikleri büyük bir soru ve sorun olarak kalsa da, bazı veriler bize mülteci çocukların yaşamları hakkında fikir verebilir. Örneğin, Avrupa Birliği adaylık sürecinin en önemli belgelerinden olan İlerleme Raporu'na göre, 2014 yılındaki durum şöyle açıklanabilir;

"Çocukların bazılarında sosyal yardım ve sağlık hizmetleri sağlanmış ve okula devam edebilmişlerdir; ancak diğer çocuklar yoksulluk, dil yeterliliği veya kimlik belgeleri ve zorunlu ikamet yerleri gibi hususlar yüzünden zorluklarla karşılaşmıştır."

Yukarıda belirtildiği gibi çocuklardan "bazılarının" yararlandığı sosyal yardım ve sağlık hizmetleri, Türkiye'nin mülteci çocuklar konusundaki çalışmalarının yeterliliği (veya yetersizliği) açısından fikir vermektedir.

Bu hak temelli yaklaşım, aslında olması gerekenler konusunda bir çerçeve çizmektedir. Ama bu çerçeve doğrultusunda uygulamada yaşananlar, olması gerekenlerden çok farklıdır. Ulusal ve uluslararası aktörler tarafından bugüne kadar uygulamaya konan çabalar ve politikalar takdire karşılanmasına karşın, çocukların bugünkü durumu hakkında Uluslararası İnsan Hakları Örgütü'nden Volkan Görendağ'ın yapmış olduğu açıklama oldukça ilgi çekicidir. Görendağ; Türkiye'de bulunan ve eğitim çağındaki 650 bin Suriyeli çocuktan sadece yüzde 15'inin okuma olanağı bulduğuna işaret ederek,

"Sanırım BM'nin tarif ettiği o 'kayıp kuşak' Suriye'de oluşmaya başladı ve her geçen yıl buna katkı sunan bir süreci yaşıyoruz." şeklinde açıklama yapmıştır⁽⁷⁾.

Suriye'de oluşmaya başlayan "kayıp kuşak" ve Türkiye ile mültecilerin sığınmaya çalıştığı diğer ülkelerdeki savun-

Fotoğraf, www.img.sondakika.com/haber/238 adresinden alınmıştır.

masız ve korumasız mülteci çocuklar gerçeği, tek bir yerel veya ulusal otorite veya yerel halkın takdirine bırakılabilecek bir konu olmaktan çok, toplumsal bir konudur. Çocuk hakları ihlallerinin sona erdirilmesi ve çocukların kayıp kuşak olmalarının önlenmesi çalışmaları, tek başına bunlara odaklanılarak başarıya ulaşabilecek çalışmalar olmaktan çok, tüm toplumu ve toplumları ilgilendiren bir çalışma olmaları dolayısıyla çok yönlü toplumsal çabaya, dayanışmaya ve bütünleşmeye gereksinim duymaktadır.

Buna koşut olarak, bu çalışmanın hazırlığı sürecinde yapılan incelemelerde Suriyeli göçmenlerin ülkelerine dönme niyetleri olduğunu gözler önüne seren araştırmalarla karşılaşılmıştır. Örneğin; AFAD'ın 2013 yılında yapmış olduğu saha araştırmasında⁽⁸⁾ Türkiye'deki Suriyeli sığınmacıların gelecek planlarına da yer verilmiştir. Buna göre kamplarda yaşayanların %55'i, kamp dışında yaşayanların da %63'ü Suriye'deki karışıklıklar düzeldiği zaman, yine kamp içinde

yaşayanların %25'i ile kamp dışında yaşayanların %15'i yönetim değişikliği gerçekleştiği zaman Suriye'ye dönmeyi düşündüklerini paylaşmışlardır.

Bu rapor aslında mültecilerin "geçici" bir süre Türkiye'de kalacakları izlenimlerini verse de; gerek mültecilerin, ülkelere yakın ülkelerde savaşın bitmesini beklemek yerine, "yaşamak" için kendi ülkelerinden daha uzakta olan diğer Avrupa ülkelerine göçleri, gerekse yukarıdaki raporun "Suriyeli sığınmacıların gelecek planları" kısmının tersten incelenmesi doğrultusunda; mültecilerin, Türkiye ve diğer ülkelerde hayatlarını devam ettirecekleri ve ülkelerine dönmeyecekleri de anlaşılabilir. O yüzden yapılacak olan çalışmalar sadece mültecilerin gelecekte Suriye'ye döneceklerini varsayarak değil, Türkiye'de veya başka bir ülkede yaşacaklarını bilerek uygulamaya konmalıdır. Bu açıdan mültecilerin çalışma hakları, uyum problemlerinin ortadan kaldırılması, hayatlarını insan haklarına uygun ve insan onuruna yakışır şekilde

devam ettirmelerinin yolunun açılması gerekmektedir. Kısacası hem Türkiye hem de aynı koşullardaki diğer ülkeler bugün kendi sınırları içerisinde hayatını devam ettiren mülteciler ve özellikle mülteci çocuklar için çalışmalarını çok yönlü olarak devam ettirmelidir.

Dahası, bu süreçte odaklanılması gereken sadece Suriyeli mülteciler ve mülteci çocuklar değildir. İnsanların, toplumsal yaşamdan uzaklaşacak düzeyde, maddi ve manevi yoksunluk içinde olmaları, haklarını ve yaşamlarını koruyacak kurumlardan ve sosyal destekten yoksun olmalarını ifade eden sosyal dışlanma, bugün pek çok toplumun deneyimlediği bir kavramdır. Tanım olarak yalnızca aynı toplumdaki bireyleri/grupları kapsayan sosyal dışlanma kavramı, topluma yeni katılan mültecilerin durumunun aydınlatması açısından da ele alınabilir. Sosyal dışlanma

tanımında yer alan ölçütlere fazlasıyla uyan yetişkin ve çocuk mültecilerin de topluma katılmasıyla birlikte, toplumsal açıdan dışlanan birey ve gruplar hem çeşitlenmekte, hem de sayısal olarak artış göstermektedir. Bu açıdan; sosyal dışlanmanın sonuçlarının daha da hızlı bir şekilde ortaya çıkması, toplumdaki kopukluğu daha çabuk derinleştirilmesi olasıdır. Bu durum mülteci çocukları yetişkinlerden daha çok etkileyebilir.

Özellikle bu çalışma kapsamında odaklanılan konu olan çocukların, eğitim, sağlık, sığınma ve her türlü istismar ve kötü davranıştan korunma haklarının, yalnızca yazılı birer hak olarak kalmaması ve çocukların toplumdaki diğer bireylerle ve çocuklarla tanışmaları, aynı devlet okullarında eğitim görmeleri ve birlikte yaşamayı deneyimlemeleri çok önemlidir. Sosyal içirme ışığında; ana-babalarının ve diğer yetişkinlerin toplumsal ve ekonomik yaşama katılmaları, hem yetişkinler hem de çocuklar için bütünleşmenin ve sosyal içermenin her yönüyle daha kolay sağlanmasını beraberinde getirecektir. Aslında yapılması gereken,

a) Barışın sağlanmasıdır.

b) Suriyeli göçmenlerin sorunlarını, diğer vatandaşların sorunlarından ayırmadan ele almaktır. Sosyal devletin yaşadığı erozyon kendisini vatandaşların üzerinde gösterdiği kadar, Suriyeli göçmenlerin üzerinde de fazlasıyla göstermektedir. Eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, gelir ve hak arama özgürlüğü alanlarındaki eksiklikler, toplumda derin yaralar oluşturmaktadır. Suriyeli göçmenlere yapılacak farklı uygulamalar, iki toplum arasındaki uçurumu derinleştirecektir. Olması gereken, sosyal devletin her iki toplum için vazgeçilmez uygulamalarıyla, bütünleşmeyi sağlamaktır. Hoşgörü kültürümüz her ne kadar kaybolmaya yüz tutsa da, kültürel çeşitliliğin ve bölgesel barışın büyük bir zenginlik olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Dipnotlar

- (1) BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Basın Bildirisi, 29 Ağustos 2014
- (2) BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Basın Bildirisi, 9 Temmuz 2015
- (3) UNHCR Türkiye İstatistikleri,
- (4) <http://www.haber7.com/guncel/haber/1621279-65-bin-suriyeli-cocuk-turkiyede-dogdu>, 25.10.2015
- (5) BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Çocuk Mültecilere İlişkin Türkiye'deki Yasal Çerçeve, Erişim: 27.10.2015
- (6) BM Mülteciler Yüksek Komiserliği
- (7) <http://www.haberler.com/suriyeli-cocuklar-kayip-nesil-7812116-haber/>, 25.10.2015
- (8) T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar, 2013 Saha Araştırması Sonuçları

Yararlanılan Kaynaklar:

- Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet oluşumundan ulus-ötesi dönüşümlere, MiReKoc Araştırma Raporları 1/2014, TÜBİTAK1001_106K291, Eylül 2009
- Çakır, Ö.(2002) Sosyal Dışlanma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt.4, Sayı:3
- Erdoğan, S., Gökayrak, Ş. Sosyal İçerme Belgesinin Düşündürdükleri (<http://sosyalpolitika.fisek.org.tr/calisma-ve-sosyal-guvenlik-bakanligiavrupa-birligi-koordinasyon-dairesi-baskanligi-tarafindan-hazirlanan%E2%80%99C9C9sosyal-icerme-belgesi-jimtaslagina-iliskin-goruslerimiz/>)
- Sunal, O., Sosyal Dışlanmaya Kuramsal Yaklaşımlar (<http://sosyalpolitika.fisek.org.tr/soy-sal-dislanmaya-kuramsal-yaklasimlar/>)

KUTU No.1

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİLER VE ÇOCUKLARI

Suriyelilerin ölümden ve savaş-tan kaçışı sürüyor. Basın organları Türkiye'ye sığınanlarının yarısından fazlasının çocuk olduğunu söylüyor. Buna ek olarak Türkiye'de doğanlar var. Göçmen kamplarında ya da kentlerde barınma koşulları zaten kötü... İş koşulları da, zaten işsizliğin yüksek olduğu bir ülkede kötü.

Türkiye'de iki çeşit Suriyeli profili ile karşı karşıyayız. Birisi yukarıda saydığımız kötü koşulları kabullenmeyip, Avrupa'ya (önce Yunanistan, İtalya) kaçmaya çalışanlar... Diğeri bu koşullara karşın Türkiye'de yaşamayı sürdürmeyi seçenler... Her ikisinin çocukları da bir sorunlar yumağı ile karşı karşıya.

Fotoğraf, www.haberler.com/suriyeli-cocuklar-kayip-nesil-7812116-haber adresinden alınmıştır.

2014 İş Kazalarının Maliyeti

A. Gürhan FİŞEK*

Ülkemizde iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili, oldum olası, eksik bilgilerimiz olmuştur. Bunun başlıca nedenleri, kayıt dışı istihdam, gözden kaçırma çabası ve sosyal sigorta yasalarındaki tanımlarındaki sınırlılıklardır.

Kayıt dışı istihdam vs nedeniyle “ölüm” dışındaki iş kazalarıyla meslek hastalıkları kolayca gözlerden kaçırılabilir. Sosyal güvenliğin kapsamı ve özellikle farklı kümeler (5510 sayılı yasa, madde 4-a,b,c), farklı normlar uygulanması da, kapsam konusunda önemli sınırlılıklar getirmektedir.

SGK istatistiklerinden söz ettiğimiz zaman, özünde yasanın 4-a olarak nitelenen ücret karşılığı çalışanlara (eski SSK), ilişkin iş kazaları ve meslek hastalıkları ile ilgili bilgilerle karşılaşmaktayız. Öte yandan, iş kazalarının görünür karakterine karşın, meslek hastalıklarının gizli ve yıllar sonra ortaya çıkabilen karakteri dolayısıyla, çoğu meslek hastalığı tanı konulmadan gözlerden kaçıp gitmektedir.

Bu yazımızda da, iş kazası istatistiklerine, bu kısıtlarla ve özellikle toplumsal maliyeti açısından yaklaşacağız. Ama bunun hiç yoktan iyi olduğunu düşünmüyoruz. En azından elde edilenleri ve kısıtlılıkları tartışma olanağı bulmaktayız. Meslek hastalıklarını başka bir yazıda ele almayı düşündük. Çünkü meslek hastalıklarının toplumsal maliyeti tartışmaları bambaşka özellikler taşımakta ve daha çok onun “gözden kaçırılması” olgusu ile açıklanmaktadır.

ÖNCE İŞ KAZALARI

2014 yılında 221.366 iş kazası olmuş ve bunun 1.626’sı ölümlü sonuçlanmıştır (1). İş kazalarının tümüyle önlenemez olduğu düşünüldüğünde, bu rakamların ne kadar utanç verici olduğu daha iyi anlaşılır. Ama bu rakamların, on yıllardır kendilerini tekrar etmekte olması ise, bu insanlık suçunun yalnızca ilgili işverenlere değil, aslında denetim yetkisini elinde tutan hükümetlere ait olduğunu ortaya koyar.

Bu iş kazalarının 117.892’si (% 53,3) ayakta tedavi edilerek işbaşı verilmiştir. Kayıtlı ekonomi içerisinde gerçekleşse bile, benzer ayakta tedavi edilen olguların SGK kayıtlarına girmediğini bilmekteyiz. Dolayısıyla rakam görünenin çok üzerindedir. Bunun önemi, şuradadır: Küçük kazalar, büyük kazaların habercisi-

sidir. Hatta “ramak kala” diye nitelenen yaralanmayla sonuçlanmayan kazalar da, bir haberci özelliği taşıdığı için çok önemlidir ve kayıt altına alınmalıdır.

Ölümlü sonuçlanmayan buna karşın sakatlığa yol açan olgular üzerinde durmayı hak etmektedir. Çünkü, kaza kurbanı işçiler, bu sakatlıklarını bir ömür boyu taşıyacaklardır. İş kazası geçirenlerden 3.394’ü çocuk yaştadır; yani 18 yaşın altındadır. Ölümlü kazalarda ise çocukların sayısı, 15’dir. (Tablo-1)

Tablo 1 - Ölümlü İş Kazalarının Yaşlara Göre Dağılımı

YAŞ DİLİMİ	SAYI
15-17	15
18-19	40
20-29	374
30-39	470
40-49	447
50-59	242
60+	38
TOPLAM	1.626

Kaynak: SGK 2014 İstatistik Yıllığı, Bölüm 3, Tablo: 3.20.

2014 yılında sonuçlandırılan sürekli sakatlık olgularının sayısı 1421’dir; bu olgular içinde 15’i çocuk yaştakilere aittir. (Tablo-2)

Fotoğraf <http://www.sgk.com.tr/news/is-kazalari-sonucu-olum-artti> adresinden alınmıştır.

Tablo 2 - 2014 Yılında Sonuçlandırılan Ve Sürekli İşgöremez Olarak Değerlendirilen İş Kazası Olgularının Yaş Dilimlerine Göre Sınıflandırılması

YAŞ DİLİMLERİ	2014 yılında sonuçlandırılan olgular
15-17	14
18-19	26
20-29	365
30-39	556
40-49	372
50-59	75
60+	13
TOPLAM	1421

Kaynak: SGK 2014 İstatistik Yıllığı, Bölüm 3, Tablo: 3.20.

İş kazalarının yol açtığı sakatlıkların, ağırlık derecesi de önemlidir. Çünkü %40 ve üstü “meslekte kazanma gücünü yitirme oranı” ile değerlendirilenler hiç çalışamazlar. Gerisinin çalışması ise, iş bulabilmesine bağlıdır. (Tablo-3)

www.makinasektor.com/wp-content/gallery/is-makinasi-kazalari/is-makinasi-kazalari-7.jpg

Tablo 3 - 2014 Yılında Sonuçlandırılan Ve Sürekli İşgöremez Olarak Değerlendirilen İş Kazası Olgularının Ağırlık Sınıflandırılması

Meslekte kazanma gücünü yitirme oranı (%)	2014 yılında gerçekleştirilen ve sonuçlandırılan olgular	2014 yılında sonuçlandırılan olgular	TOPLAM
10-39	100	960	1.060
40 +	15	346	361
TOPLAM	115	1.306	1.421

Kaynak : SGK 2014 İstatistik Yıllığı, Bölüm 3, Tablo: 3.13.

Şu anda sakatlığa uğradığı için SGK’dan gelir alanlarla ilgili veriler de, 2014 yılı verileri ile örtüşmektedir. İlgili duyanlar için bu değerleri de aşağıda tablolattık.

* Prof.Dr., Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Genel Yönetmeni ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü - İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

Şu anda sakatlığa uğradığı için SGK'dan gelir alanlarla ilgili veriler de, 2014 yılı verileri ile örtüşmektedir. İlgili duyanlar için bu değerleri de aşağıda tablolalaştırdık. Böylece SGK'nun üzerindeki mali yükü canlandırmak olasıdır. (Tablo-4)

Tablo 4 - 2014 Yılına Değın Gelir Bağlanan Sürekli Sakatlığa Yol Açmış İş Kazası Olgularının Yaşlara Göre Dağılımı

YAŞ DİLİMİ	SAYI
15-17	9
18-19	31
20-29	8.854
30-39	9.106
40-49	15.559
50-59	16.532
60+	19.278
TOPLAM	62.097

Kaynak : SGK 2014 İstatistik Yıllığı, Bölüm 3, Tablo 3.15.

Sürekli sakatlık olguları, ağırlıklarına göre sınıflandırılır ve "meslekte kazanma gücünü yitirme oranı" %10 ve daha fazla ise maaş bağlanır. %10-39 arası "kısmi" olarak nitelenir ve bunu üzerindeki "tam" sayılır ve çalışamazlar. SGK tarafından, bugün, sürekli sakatlık ödemesi yapılmakta olan olguların tümü gözönüne alındığında, sakatlıkların ağırlıklarına göre dağılımı aşağıda görülmektedir. (Tablo-5)

Tablo 5 - 2014 Yılına Değın (Birikimli) Gelir Bağlanan Sürekli Sakatlığa Yol Açmış İş Kazası Olgularının Ağırlık Sınıflandırılması

Meslekte kazanma gücünü yitirme oranı (%)	SAYI
10-14	11.870
15-19	8.601
20-29	8.442
30-39	10.236
40-49	6.869
50-100	8.006
Bilinmeyen	7.907
TOPLAM	57.534

Kaynak : SGK 2014 İstatistik Yıllığı, Bölüm 3, Tablo 3.16,

Gelir bağlanmış olguların % 25,9'u tümüyle çalışamaz duruma düşmüş olanlardır. Bunların bir bölümü, yürütülen esenlendirme (rehabilitasyon)

www.mulkiyehaber.net/?p=10355 (Soma Eylem)

çalışmaları sonucunda yeniden çalışabilir duruma gelebilir. Bu büyük ölçüde sakatlığının durumuna, verilen hizmetin niteliğine ve iş kazası kurbanının motivasyonuna bağlıdır.

İŞ KAZALARININ MALİYETİ

Bu noktada, konunun insani boyutunu aşarak, uygulamada çok belirleyici olduğunu gözlediğimiz ekonomik boyutu üzerinde durmak istiyoruz. Bu kazaların yol açtığı olguların, maliyeti nedir? Bunu ölçmek için en çok kullanılan yöntem işgöremezlik süreleri ve bu sürelerle ortalama günlük işçi kazancının çarpılmasıdır.

Geçici işgöremezlik süreleri = 2.065.962 gün (A)

Sürekli tam işgöremezlik sayısı = 361kişi

Sürekli tam işgöremezlik süresi (Toplam 8.000x361) = 2.888.000 gün (B)

İş kazası sonucu ölenlerin sayısı = 1.626

İş kazası sonucu ölenler için yitirilen süre (Toplam 8.000 x 1.626) = 13.008.000 gün (C).

A+B+C = 17.961.962 gün iş günü kaybı yaşanmıştır. 2014 yılı için, işçilerin ortalama günlük kazancı 64,42 TL olduğuna göre, görünür ekonomik kayıp : 17.961.962 x 64,42 = 1.157.109.592 TL (1 milyar TL'nin üstünde).

(Ortalama günlük kazanç için kaynak SGK istatistikleri Bölüm I Tablo 1.16)

Bu miktar işveren tarafından değil, Sosyal Güvenlik Kurumu ve insan kaynağını yitiren toplum tarafından ödenmektedir. Sorgulamayan bu iki kesimdir. Bütçesindeki kara delikten sürekli dert yanan SGK yetkililerinin, yukarıda sözünü ettiğimiz miktarı göz ardı etmesi kesinlikle bir görev ihmalidir.

Yetersiz önlemler nedeniyle iş kazalarına yol açan işverenlerin, bu ihmallerinin maliyetini başkalarına yüklemeleri; ender olarak SGK tarafından cezalandırılmaları olgusu da toplum tarafından sorgulanmalıdır.

Ancak iş kazalarının maliyetlerinin gizli yönü işveren tarafından ödenen ve

bir çok araştırmaya konu olan, maliyeti oluşturan diğer öğelerdir. Bunlar, şöyle sıralanabilir :

- Kaza sırasında diğer işçilerin işi durdurmalarından ve yeniden üretime geçmedeki isteksizliklerinden kaynaklanan kayıplar,
- Kazaya uğrayan işçinin hastaneye götürülmesinde yardımcı olan işçilerin ve personelin iş kayıpları,
- Kazaya yol açan makinenin bozulması ya da yasal koşturma nedeniyle çalıştırılmaması,
- Makine arızası ya da hammadde hasarları dolayısıyla meydana gelen kayıplar,
- Kazaya yol açan makinede çalışacak yeni işçinin işi öğrenmesi,
- Savcı, müfettiş vb görevlilerinin tekrar tekrar kaza alanına gelmeleriyle meydana gelen iş kayıpları,
- vs.

Bu konuda en tanınmış araştırmayı yapan H.W.Heinrich (2), görünür maliyet ile gizli maliyet arasındaki farkı 8 kat olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, bir çok kaynağın söylediği gibi, iş kazası maliyetlerini başkalarına yükledikleri sürece, "önlem" için harcamaya yapmaya yanaşmayan işverenlere ithaf olunur.

Görünür maliyet x 8 = Gizli maliyet
1.157.109.592 x 8 = **9.256.876.738**

TL

Bu değer bir önceki yılda şöyle hesaplanmıştı : **7.667.880.195 TL (3)**

Bu rakamların her yıl yinelenildiği düşünüldüğünde, bu ölçüde kayıplara ilgililer tarafından göz yumulması sorgulanmak zorundadır.

İş kazaları yalnızca yol açtığı ekonomik kayıplarla değil, kurbanların ailelerinde ve toplum vicdanında açtığı derin yaralarla da bir maliyet oluşturmaktadır. "Önlenilebilir bir olgu" olmasına karşın, önlenmemesinin getirdiği yıkıntı daha derindir.

Ancak bunca yıldır, bu konudaki yazılar çiziler ve araştırmalar, ne işverenlerin ; ne de SGK – ÇSGB yetkililerinin (çok küçük bir bölüm dışında) sorumlu davranmalarını sağlayabilmiştir. Bunun tek nedeni işçilerin ve toplumun bu sorumsuzlukları sorgulayamamasıdır. Bu sorumsuzlukları toplum sorgulayabilir ve bu sorgulamanın yapılacağı yer de TBMM'dir.

KAYNAKLAR

- (1) SGK istatistikleri (www.sgk.gov.tr)
- (2) Heinrich H.W. (1930) : Industrial Accidents and Safety – Monthly Labour Review (U.S. Department of Labour), Washington.
- (3) http://gurhan.fisek.net/2013-is-kazalarinin-maliyeti/

Yüksekten Düş(ür)meden Güvenlik

Mustafa TAŞYÜREK*

(mustafatasyurek@fisek.org.tr)

**Ben sadece, başarılarımız ödediğimiz bedele
değiyor mu, diye kuşkuya kapılıyorum...**

Susan Sontag⁽¹⁾

Aldatıldık mı?

T.C. Çalışma Bakanlığı İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü'nün (ÇB_İSGM) 1967 yılında ABD Çalışma Bakanlığı'nın Çalışma Standardları Bürosunca (U.S.Department of Labor, Bureau of Labor Standards) hazırlanan kitaplardan yararlanarak 8 adet "Sanayide İş Güvenliği Eğitim Rehberi" kitabı hazırladı ve birden fazla baskısını yayınladı. Bu kitapların ilki (Sayı:1) "İş Güvenliğine Giriş"dir⁽²⁾. Burada "iş kazası, beklenmedik ani bir olaydır. İşin gelişmesini önler veya işi durdurur" şeklinde tanımlanmakta (s.37), "dikkatsizliği iş kazasında bir neden olarak yorumlamaktan çekininiz, gerçek nedeni bulunuz" denilmektedir (s.44). Anılan kitapta (s.52) "iş kazaları önlenabilir" (s.53,54,55) olduğu kesin ifadelerle -tekrarlanarak- belirtilmektedir. Aynı resmi kurumun yine 1967 yılında yayınladığı "İş Yerindeki Güvenliğiniz"⁽³⁾ adlı kitapçıkta da; "Kazalar Önlenabilir" (s.7) denilmektedir.

Hangi aşamadayız ?

Günümüzde gelinen nokta ise; literatüre "Soma Faciası, 13 Mayıs 2014'te Türkiye'nin Manisa ilinin Soma ilçesindeki kömür madeninde çıkan yangın nedeniyle 301 madencinin ölümüyle sonuçlanan madencilik kazası"⁽⁴⁾ diye geçen, **maden kazası** sonrası resmi söylem (ile açıklanabilir); **Bunun fitnatında bunlar var. Kaza olmayacak diye bir şey yok** [14.05.2014] ^(5,6). Bu yaygın anlayışın sonucu 2014 yılında SGK iş kazası ve meslek hastalıkları istatistiklerinde görülebilir. 221.366 (bildirilmek zorunda kalınan) iş kazası (bunun 99.603'ü kaza günü çalışabilir) ve iş kazası sonucu öldürülen sigortalı sayısı 1.626'dır. 2014 yılında ölümle sonuçlanan iş kazalarının 335'i (%20,6) kömür ve linyit çıkartılması, 172'si (%10,6) kara taşımacılığı ve boru hattı taşımacılığı, **en az 522'i (%32,1)'de inşaat sektöründe** [Bina inşaatı:260, Bina dışı yapılan inşaat:143, Özel inşaat faaliyetleri:98, Binalar ve çevre düzenleme faaliyetleri:21] meydana gelmiştir. Türkiye'de **her gün** (en az) 606 iş kazası olmakta, **5 kişi** iş kazası sonucu öldürülmektedir.

İngiltere'de 2014/15'de 142 işçi (+123'de Halk'tan olmak üzere **toplam 265 kişi**) ölümcül yaralanma ile sonuçlanan iş

kazasına sunuk (maruz) kalmıştır. Bu ülke'de iş kazası sonucu ölümcül yaralananların **35'i** (+4 kişi de halktan olmak üzere toplam 39) **inşaat işlerinde** olmuştur. [Sürekli iyileştirme çaba ve uygulamaları sonucu] 2014/15 yılında 142 olan işçi **ölümlerinin** sayısı son beş yıl (156) ortalamasından % 9 daha düşüktür ^(7,8).

İşçi yaralanmaları, hastalıkları ve ölümleri

SGK istatistiklerinde en fazla ölümcül iş kazalarının yaşandığı inşaat sektöründeki kazaların nedenleri belirtilmediği için ABD'den (bilgi sahibi olmak için) örnek verilebilir.

ABD'de; 2014 yılında iş de 4.679 işçi öldü[rüldü] (Her 100.000 tam zamana eşdeğer çalışan işçinin 3,3'ü). Ortalama, haftada yaklaşık 90 ya da her gün 13'den fazla işçi -iş kazası sonucu- öldürülmektedir ⁽⁹⁾.

İnşaat(lar)ın "ölüm dördlüsü"

ABD'de; 2014 takvim yılında özel sektörde 4.251 işçinin öldüğü iş kazası olmuştur. Bu kazaların 874 veya % 20,5'i inşaat sektöründe olmuştur, yani 2014 yılında ölen beş işçiden biri inşaat sektöründe çalışandır.

Inşaat sektöründe (şantiyelerde) işçi ölümlerinin önde gelen nedenlerinden **düşme(ler)i elektrik çarpması, bir nesnenin çarpması ve arasına-içine sıkışma** izlemektedir. Bunlar 2014 yılındaki inşaat sektöründeki ölümcül kazaların yarısından fazlasını (%58,1) oluşturur. Bu ölümcül dördlünün ortadan kaldırılması demek Amerika'da her yıl 508 işçinin yaşamını kurtarmak demektir ⁽⁹⁾.

Düşme(ler) - 349 (% 39,9) [2014' yılında inşaat sektöründe toplam 874 ölümlü kazanın 349'u düşme sonucu olmuştur]

Elektrik çarpması - 74 (% 8,5)

Bir nesnenin çarpması - 73 (% 8,4)

Arasına veya içine sıkışma - 12 (% 1,4)

Türkiye'de inşaat işlerinde neden (en çok) iş kazası olmaktadır ?

Hemen verilen yanıt; (iş) **kazalar(ı)** çoğunlukla (%80-85) çalışanların dikkatsizliği ve güvensiz / **emniyetsiz hareketi sonucu olmaktadır.**

Yanlış anlayışlara ve değerlendirmelere doğru çözümler bulunabilir mi?

Bu sorunun yanıtını aşağıda belirtilen haberler vermektedir:

14 Ekim 2014, Tekirdağ;

Asansör boşluğuna düşen müteahhit öldü

Tekirdağ'da yaptırdığı 4 katlı binaya gittikten sonra asansör boşluğuna düşen 57 yaşındaki Hüseyin Gökçek öldü. Gökçek'in cesedini o sabah işe gelen işçiler buldu. Gökçek'in cesedi, itfaiye ekipleri tarafından asansör boşluğundan çıkarıldı ^(10,11,12).

[İnsanlar, düşeni kabahatli bulurlar. S.Maughan]

13 Nisan 2012, Osmaniye;

2 metrelik demir ensesine saplandı

3'üncü katta çalışan inşaat işçisi dengesini kaybedip, elindeki 2 metrelik demir çubukla düştü. Bu sırada 10 milimetre çapındaki demir, ensesinden girip, yanağın dan çıktı ⁽¹³⁾.

* Kim. Müh., İş Sağlığı+İşletme Yönetimi Bilim Uzmanı
Çalışma Bakanlığı Eski İş Güvenliği Müfettişi (1978-1985)
İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı Sertifikalı)

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Denetim Kurulu Üyesi

03 Ekim 2015, Sivas;

Boynuna 6 metrelik demir saplandı

Sivas'ta inşaat alanında inceleme yapan 68 yaşındaki **müteahhit firma yetkilisi** Takki Akkuş'un boynuna saplanan 6 metrelik demir, ameliyatla çıkarıldı. Takki Akkuş; 6 metrelik demir, asansörle çekilirken başın arasından kayıp kafama saplandı" dedi. 6 metre uzunluğunda ve 8 milimetre genişliğindeki demir Akkuş'un da önerisiyle demir makası ile kesildi^(14,15).

Not: İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nda belirtildiği gibi "işyerinin tertip düzen" ile ilgili riskler uygun değerlendirilse, "toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine göre öncelik verilse", "çalışanların hayatı ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirler alınsa" idi bu kaza olmazdı.

04 Ağs. 2015, Salıpazarı
-Samsun;

İnşaat halindeki binanın asansör boşluğuna düşen inek

Salıpazarı ilçesinde Musa Sarı'ya ait inek, inşaat halindeki binaya girdi. Hayvanı dışarıya çıkartmak için binaya giden Sarı, ineğinin asansör boşluğuna düştüğünü gördü. Musa Sarı ve beraberindekiler, -itfaiyecilerin yeterli ekipmanları bulunmaması üzerine - ineği gövdesine bağladıkları iplerle yukarı çekerek bulunduğu yerden çıkarttı^(16,17).

Herhalde ineklerden **dikkatli olması** beklenemez, toplu koruyucu önlemler alınmalıydı. Yere düşene bir tekme de sen vurma, hemen kaldır onu !

Not: Asansör boşluklarının girişine yönetmeliklere uygun geçici korkuluklar yapılırsa idi, bu kazalar (kesinlikle) önlenebilirdi. "Önlemek ödemekten ucuzdur"

Çatılarda (genel olarak) nasıl çalışılıyor ?

İş güvenliği önlemi mi? O da ne, biz bu işleri hep böyle yapıyoruz deniyor! Sonuç:

10 Ağs. 2015, Eskipazar
- Karabük;

Çatıda bastığı kiremit kırılan usta düşüp öldü

Karabük'ün Eskipazar ilçesinde **56 yaşındaki** Muzaffer Akbaş, kırık kiremitleri değiştirmek için çıktığı 2 katlı evin çatısında çatının kenarında yürürken bastığı kiremitin kırılması sonucu dengesini kaybederek düştü. 6 metre yükseklikten yola düşen Akbaş, olay yerinde öldü^(18,19).

Yüksekte çalışırken, düşüp ölmek için **hiç mi güvenlik önlemi alınmıyor?**

Bel tipi emniyet kemeri- ni başka bir çalışana tutturarak çatı kenarında- yüksekte çalışan işçiler, en sık karşılaşılan örneklerdir.

06 Kasım 2014,
Adıyaman;

SGK Binası çatı onarımı

Altı katlı Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) binasının çatısındaki iki işçi çatının ucunda kiremitleri ve olukları onarıırken, bir işçi ise onlara (2 kişiye) bağlı olan ipleri tutuyor^(20,21). "İplik ince yerinden kopar!.."

14 Kasım 2014,
Türkiye ;

Kentte çok sık rastlanan bir manzara

Sn. Güven Sak, 14.11.2014 tarihli Radikal Gazetesi'ndeki makalesinde; "Bu kadar küçük şirketlerle ve bu kadar kısa yatırım ufkuyla iş güvenliği olmaz" diyor.

Hem bellerine ip bağlanan işçiler için, hem o işçilerin belle-rine ip bağlayıp dam aktartmaya çalışan iş sahibi için, hem de binasının çatısının tamir edilmesini isteyen ev sahibi için ⁽²²⁾.

"Alimlerimiz küçük menfaatler veya güvenlik kaygısıyla reel politiği tercih edip muktedirlerin yanında yer alırken ekmek der-dine düş(üröl)müş halkı suçlamak doğru mu?" ⁽²³⁾.

Olası bir düşme durumunda , ipi tutanların çalışanları düş-mededen tutması –kesinlikle- olası değildir. Tutmayı başarsa bile, düşme alttaki şekilde görüldüğü gibi – bel kırılmasına bile neden olabilecek- çok ciddi kaza ile sonuçlanabilir.

Düşme ne kadar zamanda olur?

Bir çok işçi düşmeden önce dengelerini sağlayabilecekleri [ipi tutanların da arkadaşlarını tutabileceklerine] yeterli zaman-larının olduklarına inanır –bu her zaman– doğru değildir.

Aşağıdaki tabloda sadece birkaç saniye içinde ne kadar düşülebileceğini göstermektedir:

Zaman (saniye)	Mesafe (metre)
0,5	1,2
1	5
1,5	11
2	20
2,5	31
3	44
4	78

Güvenli bir yere tutunmak için yeterli zaman (vakit) olma-yabilir ⁽²⁴⁾.

Söz konusu edilen ÇB-ISGM Sanayide İş Güvenliği Eğitim Rehberi'nin 4. Sayısında "El Aletlerinde ve Çalışılan Yüzeylerde Güvenlik Tedbirleri" kitabında ⁽²⁵⁾ (s.49); " 75 kg. Ağırlığındaki bir insanın 1 m. yükseklikten düştüğü vakit yere çarptığı andaki hızı 5 m/sn. olur ve yere çarpma darbesi ise 30 kg civarında bulunur. Aynı kimse 6 m.'den düştüğü takdirde yere çarpma hızı 12 m/sn ve çarpma darbesi ise 1500 kg civarında olacaktır" denilmektedir ⁽²⁵⁾.

Yalnızca bir kaç örnekle belirtilen "yüksekten düşme" ile ilgili (bu) **tradejiler** kesinlikle önlenemez. Güvenli bir ankraj noktasına bağlanmış, uygun bir şekilde kullanılan emniyet kemeri, paraşüt türü emniyet kemeri ile yaşamlar kurtarılabilir ⁽²⁶⁾.

Yapılacak çalışmalar önceden planlanmadan ve organize edilmeden, bu planlama yapılırken **yüksekten düşme ile ilgili hususlara acil durum planında yer verildiğinden** emin olun-madan, **yetkin** kişilerce **riskler değerlendirilmeden** ve buna karşı belirlenen önlemler uygulanmadan, çalışanlara "yüksekten güvenli çalışma" ve "düşmeyi önleyici donanımların güvenli kullanımı konusunda uygulamalı eğitim" verilmeden çalışmalar yapılmaya devam etmektedir. Oysa "iyi planlama işi çabuklaştırır".

"Kazaya rıza gerek"

Bazı çalışanlara (kısmen) uygun (gövde/paraşüt) tipte emni-yet kemeri verilerek çatılarda (yüksekte) çalıştırılıyor. Durumu özetlemek için yukarıdaki örneklerle bir kaç ek yapalım :

12 Mayıs 2015, Aksaray
– Ereğli:

Facianın eşliğinden dönüldü

Aksaray- Ereğli'de 7 katlı bir binanın çatı katına çıkan 3 işçi'den biri herhangi bir yere bağlı olmayan paraşüt tipi emniyet kemeri giyindi, diğer ikisi de hiçbir güvenlik önlemi almadan zaman zaman çatının en uç kısmına kadar gelerek çalışma yaptı ! ^(27,28).

30 Nisan 2014,
Seyhan- Adana ;

Emniyet kemeri kopan inşaat işçisi 5 metreden düştü

Bir otel inşaatında asansör sistemini kuran işçi Amir Kansu, **emniyet kemeri**ni **takıp kaynak yapmak** için 5 metre yükseklik-teki iskeleye çıktı. Çalışma sırasında **emniyet kemeri kopunca** iskelede dengesini kaybeden Kansu yere düştü ^(29,30).

11 Eylül 2014, Düzce:

Bir işçi asansör boşluğundan emniyet kemeri bağlandığı yerden kurtulması sonucu düştü ve ağır yaralandı.

Yeni yapılan bir bina-nın asansör işlerini yapan Yunus/Ufuk Pehlivan isimli işçi en üst katta asansörün yürüyeceği aksamla uğraşırken, **emniyet kemeri koptu**. Emniyet kemeri kopan işçi yaklaşık 15 metreden bina-nın zeminine çakıldı ^(31,32,33).

8 Mayıs 2015
Kahramanmaraş ;

Kahramanmaraş'ta inşaatın
düşen işçi öldü

Kahramanmaraş'ta Adem Akkoyun (40), 8. katta kalıp işi yaptığı sırada dengesini kaybederek düştü. Beton zemine çakılan Akkoyun, olay yerinde hayatını kaybetti (34,35).

İş kazaları nasıl önlenebilirdi?

Düşmeler inşaat sektöründe kaza sonucu ölümün en büyük nedenidir. Ölümünün (en az) %50'sini oluşturur. **Alçak ve yüksek düşme arasında hiçbir ayırım yoktur.** Bunun anlamı, yüksekte yapılan herhangi bir iş için, bir yüksekte düşme sonucu yaralanma riskini önleme veya en aza indirmek için önlemler gerekmektedir.

Geleneksel düşme önleme sistemleri; korkuluk sistemleri, güvenlik ağıları ve kişisel düşme koruma (durdurma) sistemleri'dir. Bunları yanlış kullanma ya da (kullanılmadıkları zaman uygun olmaya koşullarda) depolama bu düşme koruma sisteminin etkinliğini azaltabilir. Bu durum(lar) ve hareket(ler) işçi yaralanmalarının en önemli nedenleridir. Herhangi bir projeye başlamadan önce, geleneksel düşme koruma sistemlerinin doğru kullanımı konusunda ilgili tüm çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitilmesi yasal zorunluluktur. Bir **güvenlik ağı** gibi, **düşme koruma sistemi** ticari olarak satın alınan ürün ise, üreticinin belirlediği tüm kullanım ve depolama yönergeleri (talimatları) izlenmelidir.

Personel düşme durdurma (önleme) sisteminin uygun kullanımı, (var ise) çalışılan şirketin düşme önleme politikası ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayınladığı yönetmelikler ve bunlarla ilgili standartlar'ın düşmeyi önleme ile ilgili hükümlerinin çalışılan sahada uygulanması, bunların uygunluğunun yetkin kişilerce (ör: iş güvenliği uzmanı) denetlenmesi ve belirtilen konularda çalışanların uygun öğretim ve eğitimleri ile **işyerinde tüm ramak kalalar ve iş kazaları önenebilir** (36).

Düşme korkuluk sistemleri

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı gibi; aşağıdaki **tehlikeler** düşmeye bağlı yaralanmaların başlıca nedenleridir:

- Korumasız taraflar, duvar açıkları ve zemin delikleri-açıklıkları
- Yanlış / uygun olmayan iskele inşaatı / kurulumu
- Korumasız çıkıntılı donatı çeliği
- Taşınabilir merdivenlerin yanlış kullanımı
- Emniyet kemeri ve yaşam hattı'nın güvenli kullanımının ve korunmasının bilinmemesi

Amerikan çalışma standartlarına göre eğer bir çalışma (inşaat) sahasında 182,88 cm (6 feet)'den daha fazla dikey düşme olasılığı var ise işveren (işyeri yönetimi) - en az - aşağıda belirtilen üç iş güvenliği önleminden birini, işe başlamadan önce, almış olmalıdır.

- Tehlikeli alanın çevresine korkuluk yerleştirilmesi,
- Güvenlik ağılarının çekilmesi
- Her işçi için kişisel düşme durdurma (engelleme) sistemleri sağlanması.

Birçok kez işin niteliği ve konumuna göre koruma / önleme sistemine karar verilir (37).

Bu tehlikelerden nasıl kaçınılabilir ?

Yeni inşaatlarda zemin açıklıkları oluşturulduğunda, en kısa sürede uygun kapaklarla kapatılmalıdır.

Tüm zemin delikleri (açıklıkları) – herhangi bir zamanda **kapağın üzerine gelebilecek** - çalışanların, ekipmanların ve malzemenin iki kat ağırlığını destekleyecek (kaldırabilecek) şekilde (sağlamlıkta) uygun kapaklarla kapatılmalıdır.

Güvenlik ağıları, çalışanlar üzerinde çalıştıkları yüzeyin altına - uygulanabilir olduğunca yakın- monte edilmelidir. Güvenlik ağıları hiçbir durumda 914,4 cm'den (30 feet) daha aşağıda olmamalıdır.

Güvenlik ağılarına ve güvenlik ağı tesisatlarına şantiyede, şu periyotlarda düşme-testi uygulanmalıdır:

- İlk kurulumdan sonra ve kullanılmadan önce,
- Herhangi bir yer değiştirildiği zamanda,
- Büyük onarım sonrasında,
- 6 aylık aralıklarla, eğer bir yerde bırakıldıysa.

Düşme testi, çalışanların düşme tehlikesine sunuk (maruz) kalabileceği en yüksek seviyeden, 71,12 – 81,28 cm (28-32 inç) çapında 400 pound **[400 Lb x 0.453592909436 = 181.437163774 kg]** ağırlığında kum torbasının ağın üzerine düşürerek yapılır. Kum torbasının düşürülmesi 106,68 cm (42 inç) den daha fazla (aşağıda) olmamalıdır.

Her güvenlik ağı, ya da bir bölümü, **2,268 kg (5.000 pounds)** bir asgari kırılma mukavemeti ile dokunmuş, bir sınır ipi olmalıdır.

Çıkarılabilir beton ankraj örneği

Dikey yaşam hatları ve emniyet kemerlerinin halatları (lanyards) **2.268 kg** (5.000 pounds)'lık bir asgari **kopma mukavemetine sahip olmalıdır**. (*Yaşam hattının kullanılması durumunda*) **Her çalışan ayrı bir dikey yaşam hattına bağlı olmalıdır**. **Asansör** şaftları yapımı sırası hariç – asansör kuyusunda **iki çalışan aynı yaşam hattına** bağlanabilir, ancak aşağıda belirtilen şartlar sağlanmalıdır:

Her iki çalışan da etrafı koruyucularla çevrilmiş çalışma aracının üzerinde çalışmalı.

Yaşam hattının gücü 4.536 kg (10.000 pounds) [her bir çalışan için 2268 kg (5,000 pounds)] olmalıdır ve diğer tüm yaşam hattı kriterlerini karşılamalı.

Yaşam hattının, emniyet kemerinin halatlarının / iplerinin (lanyards) ve vücut (paraşüt) tipi emniyet kemerinin mukavemet bileşenlerinin halatları ve kayışlarındaki **dokumalar** kullanılmalıdır. **Dokuma, sentetik elyaftan yapılmış olmalı.**

Ankrajlar (bağlatı yeri), yatay yaşam hattı

Kişisel düşme durdurma ekipmanlarının bağlanması için kullanılan **ankrajlar**, platformların askıya alınmasında kullanılan herhangi bir bağlantı halatı ve ankraj noktasından bağımsız olmalıdır ve çalışan başına **en az 2,268 kg** (5.000 pounds) **destekleme yeteneğine sahip olmalıdır**. Tam bir kişisel düşmeyi önleyici sisteminin bir parçası olarak tasarlanmalı ve güvenlik faktörü en az iki olmalı ve yetkili / yetkin kişilerin gözetiminde yapılmalıdır ⁽³⁸⁾.

Sonuç ve öneriler

1. Yüksek bina, çatı, boru köprüsü gibi yapıların proje aşamasında ankraj noktaları belirlenmeli, standartlara uygun ankrajlar konulmalı, çalışma ortam koşullarına dayanıklı yaşam hatları yetkin kuruluş veya kişilerce çekilmelidir.

2. Projelerde ve tesis, bina, çatı, boru köprüsü vb. tesisler için resmi kuruluşlardan alması gereken "işyeri açma ve çalışma ruhsatı", "yapı ruhsatı (İnşaat izni)", "oturma ruhsatı (iskan raporu)" vb. verilirken, bu tesislerin yapım ve bakım-onarım aşamasında kullanılacak yüksekte düşme önleme sistemi ve ankraj noktaları belirlenmeli ve gerekli donanımlar önceden yapılmış olmalıdır.

3. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından, 1967-70 yıllarında yayınlanan "Sanayide İş Güvenliği Eğitim Rehber(ler)i"ni (8 kitap); orijinal kaynaklarından da (tekrar) yararlanarak [Industrial Safety Ins- tructors Guide, Prepared by: U.S.Department of Labor, Bureau of Labor Standards. For U.S.Department of State, Agency for International Development Office of Labor Affairs. Washington, D.C.] gözden geçirilmiş ve genişletilmiş yeni baskıları yapı(tırıl) malı ve hatta isg-katip'e kayıtlı iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimlerine göndermelidir.

Kaynaklar

1. Sontag, Susan. Ben, Vesaire. Can Yayınları Eylül 2015, İstanbul s.115
2., Sanayide İş Güvenliği Eğitim Rehberi (Sayı:1), İş Güvenliğine Giriş, T.C.Çalışma Bakanlığı İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ongun Kardeşler Matbaası- Ankara, Yayın No:131
3., İş Yerindeki Güvenliğiniz, T.C. Çalışma Bakanlığı, İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü, Ankara Basım ve Cilt Evi Ankara-1967, Yayın No:119
4. https://tr.wikipedia.org/wiki/Soma_Facias%C4%B1
5. <http://www.radikal.com.tr/turkiye/bu-isin-fitratinde-kaza-var-1192125/>
6. <https://www.izlesene.com/video/basbakan-erdogan-is-kazasi-bu-isin-fitratinde-var/7445622>
7. www.hse.gov.uk/statistics/sources.htm
8. www.hse.gov.uk/statistics/about/quality-guidelines.htm
9. <https://www.osha.gov/oshstats/commonstats.html>
10. <http://arsiv.taraf.com.tr/haber-asansor-bosluguna-dusen-muteahhit-166027/>
11. <http://ulkedehaber.com/haber/muteahhit-asansor-bosluguna-dustu-30331.html>
12. <http://www.haberinola.com/Haber/Asansor-Bosluguna-Dusen-Muteahhit-Oldu/B7974931-6973-4503-BA55-A4E2CC258545>
13. <http://t24.com.tr/haber/2-metrelik-demir-ensesine-saplandi,201591>
14. <http://www.milliyet.com.tr/boynuna-insaat-demiri-saplanan-gundem-2126382/>
15. <http://www.ahaber.com.tr/yasam/2015/10/03/boynuna-6-metrelik-demir-saplandi>
16. <http://www.hurriyet.com.tr/asansor-bosluguna-dusen-inegi-vatan-daslar-kurtardi-29728139>
17. <http://nediyor.com/galeri/samsunda-inek-asansor-bosluguna-dustu/>
18. <http://www.mynet.com/haber/yasam/catida-bastigi-kiremit-kirilan-usta-dusup-1957846-1>
19. <http://www.34volt.com/gundem/karabuk/catida-bastigi-kiremit-kirilan-usta-dusup-218632/>
20. <http://www.posta.com.tr/turkiye/HaberDetay/SGK-binasinsa-akillara-zarar-guvenlik-tedbiri.htm?ArticleID=252244>
21. <http://www.bursahakimiyet.com.tr/turkiye/skandal-fotografsgk-catisinda-akillara-ziyan-guvenlik-tedbiri-85692.html>
22. <http://www.radikal.com.tr/yazarlar/guven-sak/bu-kadar-kucuk-sirketlerle-ve-bu-kadar-kisa-yatirim-ufkuyla-is-guvenligi-olmaz-1230520/>
23. http://www.zaman.com.tr/yazarlar/ali-bulac/kalb-ve-kilic_2326423.html
24. http://www.worksafefbc.com/publications/health_and_safety/by_topic/assets/pdf/fall_protection.pdf
25., Sanayide İş Güvenliği Eğitim Rehberi (Sayı:4), El Aletlerinde ve Çalışılan Yüzeylerde Güvenlik Tedbirleri, T.C.Çalışma Bakanlığı İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü, Cihan Matbaası, Ankara, 1970-Yayın No:150.
26. http://www.worksafefbc.com/publications/health_and_safety/by_topic/assets/pdf/fall_protection.pdf
27. <http://www.milliyet.com.tr/ozel-haber-7-katli-binanin-catisinda-aksaray-yerelhaber-778753/>
28. <http://www.ortakoyhaberleri.net/aksaray-da-7-katli-bir-binanin-catisinda-hicbir-guvenlik-onlemi/440/>
29. <http://www.evrensel.net/haber/83340/emniyet-kemer-kopan-insaat-iscisi-5-metreden-dustu>
30. http://www.yapi.com.tr/haberler/emniyet-kemer-kopan-insaat-iscisi-yaralandi_119857.html
31. <http://www.duzceninsesi.com.tr/Gundem-Haberleri/20214-Bir-asansor-vakasi-daha->
32. <http://www.posta.com.tr/turkiye/HaberDetay/Is-ci-asansor-bosluguna-dustu.htm?ArticleID=244669>
33. <http://www.sozcu.com.tr/2014/gunun-icinden/isci-asansor-bosluguna-dustu-599268/>
34. <http://www.milliyet.com.tr/8-kattan-dusen-insaat-iscisi-19034217/>
35. <http://www.taraf.com.tr/her-gun-is-cinayeti-bir-gunde-iki-isci-can-verdi/>
36. <http://blog.capterra.com/prevent-construction-falls/>
37. <https://www.osha.gov/SLTC/etools/construction/falls/mainpage.html>
38. <https://www.osha.gov/SLTC/etools/construction/falls/fallarrest.html>

İstatistiklerle Çocuk-2014: Mızrak Çuvala Sığmamış -1

Umur AŞKIN *

Giriş Yerine...

2015'in Nisan ayında TÜİK, "İstatistiklerle Çocuk-2014" adlı istatistiki derleme çalışması yayımladı. Çalışmadaki veriler başka araştırma verilerinden damıtılarak, seçilerek düzenlendiği için yalnızca buzdağının görünen kısmını göstermektedir. Veriler, *bir birey olarak* çocukların herhangi bir durumuna, gerçekliğine ilişkin, ayrıntılı, incelikli değerlendirmeler yapılmasını sağlayacak açıklıkta değildir⁽¹⁾. İstatistiki verilerdeki *"bilginin doğruluğu, geçerliği ve güvenilirliğinin yanı sıra bu bilgiden üretilcek politik kararların toplum yararına çözümler getirmesi temel ilke"* (Peker, 2009) olmalıdır. Bu noktadan bakıldığında, TÜİK'in çalışmasında, Alpaslan Işık'ın özdeyişinde olduğu gibi "Mızrak çuvala sığdırılmaya çalışılmış." Çalışmada, Birleşmiş Milletler'in (BM) Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nde⁽²⁾ (ÇHS) belirtilen hakların en temeli sayılan çocuğun *bir birey olduğu* ilkesinin pek de onaylanmadığı anlaşılmaktadır.

Çocuklar, elbette içinde yaşadıkları aileden ve toplumsal yapı(lar)dan ve bunların yaşadığı sorunlardan soyutlanarak düşünül(e)mez. Bununla birlikte, çocukların içinde bulunduğu durumun/durumların her biçiminin dikkate alınması gerekir. Çocuklara yönelik, özel nüfus araştırmaları yeni sorun alanlarını kapsayacak biçimde yapılmalıdır. TÜİK'in söz konusu çalışması açısından baktığımızda ülkemizde, en azından devletin resmi kurumları düzeyinde, -yetkililer söylemlerinde "çocuklar geleceğimiz" sözleriyle önemseniyor ve değer veriliyor görünmelerine karşın- çocukların bir birey olarak algılanmadıklarının, çok da önemsenmediklerinin bir göstergesidir.

Var olan sorunlara çözüm üretebilmek, doğru tanımlamadan geçer. Değişik gruplar içindeki çocukların durumları ve sorunları bütün ayrıntıları ile tanımlanmalıdır. Bunun için de, var olan politika ve uygulamaları daha ileriye taşıyabilecek, çocuklara yönelik bütünü tüm boyutları ile gösterecek yeni araştırmalara ve araştırma sonuçlarına göre çözümlemelerin yapılması gerekli-

Fotoğraf, www.imgyerele.hurriyet.com.tr/2015/1/18/431757.jpg adresinden alınmıştır.

dir. Bu yapılsa çocukların gereksinimleri ve çocukların esenliği konusunda yapılması gerekenler sorgulanabilir. Bu yolla, başta ÇHS olmak üzere, evrensel ve uluslararası hukukta çocukların temel hakları olarak tanımlanan haklar ile ulaşılacak istenen amaç ve hedeflere var(dır)abilecek politika ve uygulamalar belirlenebilir. Çocukların iyi bir gelişmeye uygun yaşam nitelikleri artırılıp geliştirilir.

ÇHS'de, çocukların yaşama hakkı, insana yakışır bir yaşam ölçününe (standardına) erişim hakkı, eksiksiz biçimde gelişme hakkı, aile, kültür ve sosyal yaşama eksiksiz katılma hakları, cinsel sömürüden korunma hakkı, zararlı etkilerden, sömürüden korunma hakkı gibi temel haklar ve değerler aracılığı çerçevesinde çocuğun en yüksek yararının gözetilmesi gerekliliği vurgulanmaktadır. Çocukların yaşam koşullarını belirleyen ögeler bütünsel ve çok boyutlu bir bakış açısı ile ele alınmıştır. ÇHS'nin 27. maddesi, çocuğun bakım, gelişim ve eğitiminde çocuğun anne ve babasının ve yasal vasilerinin sorumlu olduğunu belirtmekle birlikte, çocuğun temel haklarının korunması ve sağlanmasında temel sorumlu olarak devleti görmektedir (Web-1). Sözün özü, ÇHS, çocuğun korunması gereken bir varlık olduğu, çocukların yaşamlarının iyileştirilmesinin hükümetler için yasal bir zorunluluk olduğu düşüncesinin kabul görmesini

istemektedir.

ÇHS'yi onaylayan devletlerden, *"eldeki kaynakların elverdiği azami ölçüde (Madde 4)"* (başta ekonomik olmak üzere) güvenlik ağları oluşturarak çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyebilecek, onlara zarar verebilecek yoksunlukları ortadan kaldırmak beklenmektedir. Devletlerden, çocukların yeterli yaşama düzeyine erişme hakkının sağlanması için gerekli önlemleri alması istenmektedir. Devletlerin bu sorumluluklarının ne ölçüde yerine getirdiği, çocuk hakları konusunun ne ölçüde bilindiği ile yakından ilintilidir. Türkiye'de, ÇHS'nin yürürlüğe girdiği 1995 yılından günümüze kadar geçen sürede yapılmış (may)anlar dikkate alındığında, çocuk hakları konusunun yeterince bilinmediği ve önemsenmediği söylenebilir.

Çocukların sağlıklı bir yaşam sürmelerinin, çocukların topluma bütünleşmelerinin kolay ve sorunsuz gerçekleşebilmesinin yolu, onların istek ve özlemlerinin, gereksinimlerinin iyi saptanmasından geçmektedir (Unicef, 2014). Çocuklara yönelik yapılacak araştırmalar, toplumsal bütünleşme adına önemlidir. Ülkemizde resmi kurumların ve toplumun, bu bağlamda *"toplumsal bir olgunluk düzeyi"*nde olduğunu söylemek güçtür. Bununla birlikte, eldeki nicel veriler, koşullardan çocuklarımızın nasıl (olumsuz) etkilendikleri açıkça ortaya koymaktadır.

* Yrd.Doç.Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi ve Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Gönüllüsü

Göstergelerin ayrıntılı çözümlenmesine geçmeden, baştan, çocuklarımızın genel durumunun tüm alanlarda, içinde bulunulan sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyi ile uyumlu bir noktada olmadığını söylemek bir karamsarlık göstergesi değildir. Bakmasını bilirsek eldeki veriler, çocukların yaşamlarına ilişkin pek çok olumsuzluğu ortaya çıkarmakta; süregiden pek çok çocuk haklarına aykırı davranışları göstermektedir. Bu alanda yapılan çalışmalar, yazarın gözlemleri, ülkemizde çocukların birçok alanda yaşadığı sorunların kökleştiğini ve kısa erimli politika ve uygulamalarla çözüme kavuşturulmalarının pek olanaklı olmadığını söyletmektedir.

Resmi kurumlar ve toplum düzeyinde “toplumsal bir olgunluk düzeyi”nin olmadığı bir ortamda, var olan sorun alanlarına her geçen gün yenilerinin eklendiği (Polat, 2008:150) ve sorunların ortaya çıkmasına yol açan nedenlerin çokluğu ve çok boyutluluğu düşünüldüğünde çocukların daha sağlıklı ve güvenli bir ortamda yetişmeleri, bugünkü düşünce yapısıyla pek olanaklı görünmemektedir.

Bu çalışmanın amacı, demografik görünüm yardımıyla Türkiye’de çocukların genel durumunu göz önüne getirmek ve temel veriler yardımıyla temel sorun alanlarını belirlemektir. Bunun için, başta “İstatistiklerle Çocuk – 2014” adlı çalışma olmak üzere TÜİK’in ve diğer resmi kurumların çeşitli yayın ve verileri *damıtılarak* ve *seçilerek* “mızrağın çuvala sığmadığını göstermek için” kullanılmıştır.

Genel Demografik Görünüm

CHS’nin 1. maddesi, ILO’nun 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 18 yaşından küçük herkesi çocuk olarak tanımlamaktadır.

Fotoğraf, www.wd.ilkehaber.com/gallery/97_1.jpg adresinden alınmıştır.

Tablo-1: Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı⁽³⁾

Yıl	2008	2011	2014
Toplam Nüfus Artış Hızı	13,1	13,5	13,3
Çocuk Nüfus Artış Hızı	8,8	0,4	3,4

Kaynak: TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK:Ankara, syf:6

2014 yılı verilerine göre, ülkemiz toplam nüfusu içerisinde çocukların (0-17 yaş) oranı %29,4’tür. Toplam nüfus artış hızı ile birlikte çocuk artış hızındaki düşme eğilimi nedeniyle bu oranın önümüzdeki yıllarda daha da düşmesi beklenmektedir. Tablo-1’de 2008-2014 yılları arasındaki toplam nüfus artış hızı ve çocuk nüfus artış hızı verilmiştir. Bu veriler ışığında, çocuk nüfus oranının 2023 yılında %25,7’ye, 2050 yılında %19,1’e ve 2075 yılında %17,6’ya düşeceği tahmin edilmektedir (TÜİK, 2015:5). Tablo-2 verilerine baktığımızda, nüfus artış hızındaki düşüşün çocukların toplam nüfus içerisindeki payını birdenbire azaltmayacağı görülebilir. 2014 yılı verilerine göre yaklaşık 23 milyon çocuğumuzun %27,6’sı 0-4 yaş, %27,6’sı 5-9 yaş, %27,4’ü 10-14 yaş ve %17,4’ü 15-17 yaş aralığında bulunmaktadır (Tablo-2). Çocukların toplam nüfus içerisindeki payı belli bir süre daha (10-15 yıl) yüksek seyredecektir. Bu nedenle, çocuklara yönelik yatırımların hızlı bir şekilde artırılması gereklidir (UNICEF, tarihsiz (b)).

Son dönem(ler)de, bu verileri (çocuk nüfusunun azalma eğilimini) temel alan bazı siyasetler, nüfusun giderek yaşlandığına vurgu yapmakta ve her ailenin en az üç çocuk sahip olmasının istendiği “nüfus artış politikası”nı (Müdderisoğlu vd., 2014:15) ön plana çıkartmaktadır. Nüfus artışını düzenleyici koşulların ekonomik ve toplumsal gelişme ile

sağlanması gereklidir. Beklenilenin üzerinde gerçekleşecek çocuk nüfus artışı ülkemizde çocukların var olan sorunlarını daha da ağırlaştıracaktır (Peker, 2009). Doğmuş ve yaşayabilen çocukların durumuna bakarak, doğacak çocukların –gereksinim duyacakları hizmetler belirlenmeden ve buna göre bu hizmetleri yerine getirecek politika ve uygulamalar geliştirilmeden– “cennette” yaşamayacakları rahatlıkla söylenebilir.

Tablo-2: Çocuk Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı, 2014

Yaş Grubu	0-4	5-9	10-14	15-17
(%)	27,6	27,6	27,4	17,4

Kaynak: TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK: Ankara, syf:9

Çocuklarımızın yaklaşık %92’si kentsel alanlarda yaşamaktadır (TÜİK, 2015:7). Kentsel alanlarda yaşamak “kentli olmak”, kentin olanaklarından yeterince yararlanmak anlamına gelmekte midir? Kentleşmenin dar anlamındaki tanımı, demografik nitelik taşımaktadır; kentlerde yaşayan nüfusun sayıca artmasını anlatır (Keleş, 1993:19). Rakamları bu bağlamda okuduğumuzda, her on çocuktan dokuzunun “kentli” olduğunu söyleyebiliriz.

Geniş anlamı ile kentleşme, özetle, “örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi süreci”⁽⁴⁾ olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım ise “kentli” olma noktasında farklı bir görünüm ortaya çıkarmaktadır. Sanayileşme sürecini tamamlamamış (ya da ülkemiz gibi yarım bırak(tırıl)mış) ülkeler açısından kentleşme, ekonomik kalkınma ile eş zamanlı gerçekleş(e)mediği için, hızlı ve çarpık bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bu hızlı ve çarpık kentleşme olgusu, kırdan gizli işsiz olarak yaşayan yetişkinlerin göç ederek yerleştikleri kentlerde açık işsiz duruma gelmelerine yol açmaktadır. Bu grup içerisinde yer alanların, kentin toplumsal değişmeyi başlatmada ve hızlandırmadaki önemli işlevlerinden yararlanmaları pek olası görünmemektedir. Bu grupta yer alan nüfusun çoğunluğu kentleşmekte ancak *kentlileş(e)memekte*; eğitim, sağlık, barınma ve istihdam gibi uzun süredir çözüm getirilemeyen temel sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, yoksulluk, çeşitli yoksunluklar, çocukların çalış(tırıl)ması, çocukların suça bulaş(tırıl)maları gibi çocukları etkileyen sorunların ortaya çıkmasına da zemin hazırlamaktadır.

Tablo-3: Çocuk Nüfusunun Bölgelere Göre Dağılımı 2014, %

Marmara	28,99
Güney Doğu Anadolu	15,53
İç Anadolu	14,03
Akdeniz	13,36
Ege	10,65
Karadeniz	7,67

Kaynak: TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK:Ankara, syf:10

Toplam çocuk nüfusunun bölgelere göre dağılımında Marmara⁽⁵⁾ (%28,99), Güneydoğu Anadolu (%15,53) ve İç Anadolu (%14,03) ile ilk üç bölge içerisinde yer almaktadır (Tablo-3). Bölgelerin toplam nüfusu içerisindeki çocuk nüfus oranlarında (İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 1'e göre) Güneydoğu Anadolu (TRC) %43, Ortadoğu Anadolu (TRB) %37,6, Kuzeydoğu Anadolu (TRA) %36,3 ve Akdeniz (TR6) bölgeleri Türkiye ortalaması üzerinde değerlere sahiptir (TÜİK, 2015:10).

Tablo-4: Bazı İllerin Toplam Nüfusu İçerisindeki Çocuk Nüfus Oranı 2014 %

Şırnak	47,8
Şanlıurfa	47,8
Ağrı	45,7
Siirt	45,2
Muş	45,1
Batman	44,7
Van	44,6
Bitlis	43,1
Diyarbakır	41,7

Kaynak: TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK:Ankara, syf:11-12

En yüksek çocuk nüfus oranına sahip ilk on il, sırasıyla Tablo-4'de gösterilmektedir. Bu illerin tamamı Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yer almaktadır. Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaşayan hanelerin %41,8 - %55,4'ünün 0-3 yaş grubunda (TÜİK, 2013); %73,5 - %79,8'inin 0-17 yaş grubunda çocuğu bulunmaktadır (TÜİK, 2014). Türkiye genelinde bu oranlar sırasıyla %20,7 ve %52,2'dir. Tablo-3 ve Tablo-4 birlikte değerlendirildiğinde, çocuk nüfusun iller ve bölgeler arasında dengeli dağılmadığı, buna bağlı olarak da ülkemizde nüfus planlamasının iyi yapı(a)madağı görülmektedir.

<http://www.medyaaraci.com/wp-content/uploads/2015/11/sokak-cocuklari-1.jpg>

Ülkemizde 0-17 yaş grubunda çocuğu olan ailelerin %40,04'ü tek çocuk, %35,25'i iki çocuk, %14,56'sı üç çocuk, %5,36'sı dört çocuk, %4,79'u ise beş ve daha fazla çocuk sahibidir (TÜİK, 2015:32-33).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki illerde aileler –son yıllarda düşme eğilimi gözlenmekle birlikte- çok çocukludur (Tablo-5). Bu illerde beş ve daha fazla çocuk sahibi olan aileler Türkiye ortalamasının çok üzerindedir. Türkiye'de ortalama hane büyüklüğü 3,6 iken Doğu ve Güneydoğu bölgesindeki illerimizde –Tunceli ili dışında (3,1)- Türkiye ortalaması üzerindedir. Örneğin, Ağrı'da 6,1; Diyarbakır'da 5,7; Hakkari'de 6,8; Şırnak'ta 7,7'dir (TÜİK, 2014:72-75).

Tablo-5: Bazı İllerimizde 0-17 Yaş Grubunda 5 ve Üzerinde Çocuğu Bulunan Hanelerin Dağılımı 2014 %

Şırnak	43,98
Siirt	30,17
Şanlıurfa	29,85
Hakkari	29,53
Muş	28,20
Ağrı	26,90
Mardin	26,35
Batman	26,12
Van	23,88
Bitlis	23,71

Kaynak: TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK:Ankara, syf:32-33

Çok çocuğa sahip olma ile düşük gelir düzeyi arasında kurulan ilişki (Savaş, 1986:24-25); düşük gelir ve düşük eğitim düzeyli ailelerin çok çocuk sahibi olma eğilimleri (Peker, 2009; Tunçcan, 2000:244) bağlamında veriler değerlendirildiğinde, çok çocuklu ailelerdeki çocukların "ailenin ekono-

mik kalkınmasına" katkıda bulunacak potansiyel işgücü" (Bulutay, 1995:1) olarak değerlendirilmesi kaçınılmazdır. Çok çocuklu ve düşük gelirli ailelerin sayıca artması, ülkede çocukların çözüm bekleyen sorunlarını daha da artıracaktır.

Çocuğun yaşlılıkta sağlayacağı sosyal güvence (Bulutay, 1995:2) de çok çocukluluğa etki etmektedir. Çocuklara yüklenen bu ekonomik işlev, ailelerin daha çok çocuk sahibi olmalarını beraberinde getirerek nüfus planlamalarına da olumsuz yansımaktadır.

Küreselleşme sürecinde ortaya çıkan ve çıkacak olan diğer olumsuz gelişmelerin gelir dağılımını ulusal ve uluslararası düzeyde, özellikle düşük gelirli aleyhine bozması, çalış(tırıl)acak çocuk sayısını daha da artıracaktır. Bu ise azımsanmayacak sayıda çocuğun birçok temel hak ve özgürlükten yararlanamayacakları anlamına gelecektir. TÜİK (2014b) verilerine göre, Güneydoğu Anadolu'da yoksulluk oranı yaklaşık %30'lardadır. Gürsel ve arkadaşları (2015), aynı kaynağın kesit verilerinden, şiddetli maddi yoksunluk çeken çocukların oranını Güneydoğu ve Doğu bölgelerinde %60-75 aralığında hesaplamışlardır. Türkiye'de gelir dağılımı eşitsizliğine bağlı olarak ortaya çıkan yoksulluk resmi rakamlarda gösterildiğinden daha da yüksektir.

ADNKS verilerine göre ise (2013-2014 döneminde), çocukların genel nüfus içindeki paylarının aşırı yüksek olduğu Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki illerin hepsi göç vermektedir. Bu illerden göç edenlerin yaklaşık %30'luk bölümünü çocuklar oluşturmaktadır. Türkiye genelinde göç eden çocuk nüfusun oranı %20 dolaylarındadır (TÜİK, 2014:75-77). İstanbul, İzmir, Mersin, Kocaeli, Adana gibi büyükşehirler göç edenlerin büyük bir kısmının yöneldiği iller arasındadır. Bu durum, bu illerin eğitim, sağlık, barınma ve istihdam gibi süregiden temel sorunların artmasına ve bu illere sonradan yerleşenlerin büyük çoğunluğunun *kentleş(e) memesine* zemin hazırlamaktadır. Bu saptamaya göre, önümüzdeki dönemlerde, Türkiye nüfusu içerisinde yoksulların oranının artacağı rahatlıkla söylenebilir.

Fotoğraf, www.silgisizkalem.com/wp-content/uploads/2015/0.jpg adresinden alınmıştır.

Tablo-6: Bazı İllerimizde 0-17 Yaş Grubunda Tek Çocuğu Bulunan Hanelerin Dağılımı 2014%

Kırklareli	57,36
Edirne	56,84
Çanakkale	55,31
Eskişehir	53,32
İzmir	52,26
Balıkesir	50,92
Tekirdağ	49,80

Kaynak: TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK:Ankara, syf:32-33
Tek çocuklu aileler, Batı Marmara Bölgesindeki illerde yoğunlaşmaktadır (Tablo-6). Doğu ve Güneydoğu bölgesi dışındaki aileler 1-2 çocuk sahibi olma eğilimindedir.

Sonuç Yerine: Tablolardaki Genel Demografik Görünüm Bize Ne Anlatmakta?

Yukarıda, TÜİK verilerinden düzenlenen tablolar ile ne anlatılmak istenmiştir? Veriler ile hangi gerçekliklerin sunulması amaçlanmıştır? Tablolarla buzdağının görünmeyen, altında kalan kısımlarının ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. Buzdağının altında ne(ler) var? Bilinmesi gereken ilk şey, ülkemizde nüfus planlamasının iyi yapılmadığıdır. Nüfus planlamasının iyi yapılmadığı durumlarda, ÇHS'de vurgulanan haklardan tüm çocukların yararlanabilmesi güçleşmekte, hatta olanaksız olmaktadır. Bu durumu ortadan kaldırmak için gerekli kamu hizmetlerine eşit biçimde erişime yönelik özel çaba harcanması gereklidir. Resmi kurumlar ve toplum düzeyinde, çocuk hakları alanında, *"toplumsal bir olgunluk düzeyi"*nin olmadığı bir ortamda, bugüne kadar harcanmayan bu özel çabanın bugünden sonra harcanıp harcanmayacağı da bir soru işaretidir. Buna bağlı olarak da genelde toplum, özelde ise çocuklar çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Çocukların karşı karşıya kaldığı temel sorunlar arasında yoksulluk, sağlık ve eğitim alanlarında ortaya çıkan yoksulluklar, çocukların çalıştırılması, çocukların suça bulaştırılması başta sayılabilir.

> DEVAMI GELECEK SAYIDA

Dipnotlar

(1) Benzer eleştiriler Unicef (tarihsiz(a)) tarafından da yapılmaktadır.

(2) Sözleşmeyi 14 Eylül 1990 yılında imzalayan Türkiye, 9 Aralık 1994 tarihinde onaylayarak 11 Aralık 1994 tarihinde yürürlüğe sokmuştur. T.C. Anayasası'nın 90. maddesine göre, usulüne göre onaylanmış uluslararası sözleşmeler yasa hükmündedir.

(3) Bu çalışmada tablolarda kullanılan verilerin bir bölümü doğrudan tabloların altında verilen kaynaklardan alınırken bir bölümü de verilen kaynaklardaki verilerden yazar tarafından hesaplanmıştır.

(4) Geniş anlamı ile kentleşme “sanayi-leşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi süreci” olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1993: 19).

(5) Türkiye'deki toplam çocukların %17,29'u Marmara Bölgesindeki çocukların ise %59,65'i İstanbul'da yaşamaktadır.

Kaynakça

Bulutay, Tuncer (1995) Türkiye'de Çalışan Çocuklar, DİE ve ILO: Ankara

Gürsel, Seyfettin, Gökçe Uysal, Mine Durmaz (2015) "Çocukların Yarıları Maddi Yoksunluk İçinde", Araştırma Notu 15/180, BETAM:İstanbul

Keleş, Ruşen (1993) Kentleşme Politikası, İkinci Basım, İmge Kitabevi: Ankara

Müderisoğlu, Serra, Ceyda Dedeoğlu, Seda Akço, Bürge Akbulut (2014), Türkiye'de 0-8 Yaş Arası Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Bernard van Leer Vakfı, Boğaziçi Üniversitesi, Hümanist Büro ve Frekans Araştırma: İstanbul

Peker, Mümtaz (2009) "Türkiye'de Nüfus-
bilimin Kurumsallaşması ve Bu Süreçte Prof.
Dr. Nusret H. Fişek'in Yeri" Memleket Siyaset
Yönetim, Cilt: 4, Sayı: 11, (132-162)

Polat, Oğuz (2008), "Türkiye'de Çocuk Haklarının Durumu", *Toplum ve Demokrasi*, 2 (2), Ocak-Nisan, (149–157)

Tunçcan, Nilgün (2000), "Çocuk İşçiliği: Nedenleri, Boyutları ve Küreselleşen Dünyadaki Konumu", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Cilt: 43-44, Sayı: 1, (243-259)

TÜİK, (2013) Nüfus ve Konut Araştırması
2011, TÜİK:Ankara

TÜİK, (2014a) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt
Sonuçları 2013, TÜİK:Ankara

TÜİK, (2014b) Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması 2012, TÜİK:Ankara

TÜİK, (2015) İstatistiklerle Çocuk - 2014, TÜİK:Ankara

Savaş, Vural (1986) Kalkınma Ekonomisi,
4. Baskı, Beta:İstanbul

UNICEF, (2014), Sayılarla Dünya Çocuklarının Durumu 2014: Her Çocuk Önemlidir, <http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/Unicef%20SOWC%202014%20web.pdf>

UNICEF, (tarihsiz **(a)**), Türkiye'de Çocukların Durumu Raporu 2011

UNICEF, (tarihsiz **(b)**), Türkiye'de Çocuk ve Genç Nüfusun Durumunun Analizi 2012

Web -1: (http://www.unicef.org/turkey/crc/_cr23a.html)

4. Öncelikle 112 acil servise, işyeri hekimine, diğer sağlık görevlilerine ve kuruma ekibi ilk müdahaleyi sağlamak için yönlendirilmeli, bu durumun bildirilmesi için kuruma çağrılmalıdır. **5. Kurtarma ekibi öncelikle kendi güvenliklerini sağlamlalı,** baret, emniyet kemeri (paraşüt tipi uygun bir sapan ile vinci kancasına bağlanmalı, **6. Kurtarma vincinin kancasının emniyet mandalı olmalı,** kurtarma sapanı ve sapanlar periyodik olarak kontrol edilmiş olmalıdır).

Ne yapılmalı ?

1. İşyerindeki risk değerlendirmesi ve acil durum planında yüksekten düşme ile ilgili hususlara yer verilmeli,

2. Yüksekten düşen kazalarını kurmak için uygun sedye ve diğer acil müdahale malzemesi sahada kolay ulaşılabilir yerde bulundurulmalı, bunların kullanımını konusunda işyeri sağlığı birimince – uygulanmalı

3. Çalışanların, kazalı- nın bulunduğu yere güvenli bir şekilde ulaşmaları uygun araç ve ekipmanlarla sağlanmalı,

Ne yapılmalı ?

> Sayta 23'un yaniti

İKİ DAKİKA DÜŞÜN

2014 İş Cinayetleri ALMANAĞI

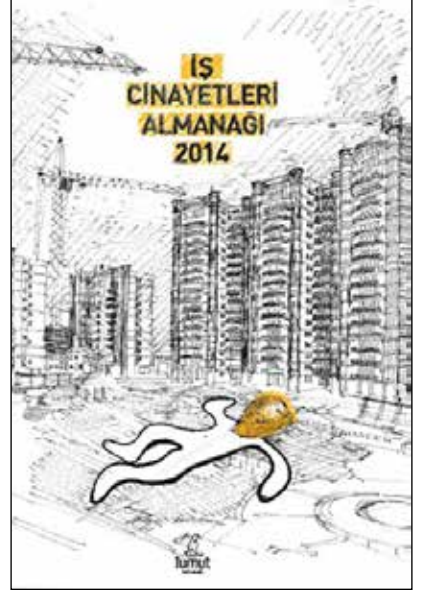
1 Umut Yayınları, 2014 yılında meydana gelen ölümlü iş kazaları ile çok değerli bir derleme yayınladı. Daha önceki yıllarda da yapılan bu çalışma, insanı yalnızca bir rakam olarak gören anlayışa güçlü bir karşı çıkış.

Kitabın bölümleri şöyle :

- Adalet Arayana Destek Grubu'ndan
- Adalet Arayan İşçi Aileleri'nden
- 2014 İş Cinayetleri Raporu
- İş Kazası Durumunda Ne Yapılmalıdır ?
- Meslek Hastalığı Nedir?
- Adalet Arayan Ailelerin Mücadelesinden Kesitler
- Vicdan ve Adalet Nöbeti
- Meslek Hastalıkları Röportajları
- Çocuk İşçiliği
- Çizgilerin Diliyle İş Cinayetleri.

Adalet Arayana Destek Grubu diyor ki :

"Maalesef bu yıl da elinizde yeni bir İş Cinayetleri Almanakı tutuyorsunuz. Türkiye'de hiç iş cinayeti olmasa, biz de Almanak hazırlamasak diyoruz, fakat temennimiz gerçekleşmiyor. Biliyoruz ki, yasalar uygulanmasa, gerekli tedbirler alınsa ve bütün sorumlular adil yargılanıp cezalandırılrsa, iş cinayetleri durdurulabilir. (...) Bir konunun en iyi onun öznelere tarafından anlatılabileceğine olan inancıyla, ekme paralarını kazanırken, alınmayan tedbirler nedeniyle meslek hastalığına yakalanıp kaderisen terk edilmiş işçilere, işçi sağlığı ve iş güvenliği için direnenlere ve teşhis koyma görevlerini yerine getirdikleri için işten çıkartılan veya disiplin cezası alan hekimlere kulak verdik. (...) Çalışmanın, insanın yaşam hakkını ihlal eden bir faaliyet olmaktan çıkmasına dair umudumuzu koruyarak, bilinsin-paylaşılsın-anlaşılsın, insanlık ülküsü güçlensin diye..."

Adalet Arayan İşçi Aileleri diyor ki :

"Bizler, iş cinayetlerinde sevdiğimizimizi, canlarımızı kaybettik. Acımız taze, öfkemiz tarifsiz. İşverenlerin daha çok kazanma hırsı ve işçi hayatını kıymetsiz görmeleri, kamusal denetim sorumluluğu olanların ihmalleri yüzünden emeğini kazanırken hayatını kaybeden yakınlarımızı geri getiremeyeceğimizin elbette bilincindeyiz.

Mücadelemiz adalet için. Sorumlular yargılanıp ceza alsın, adalet tecelli etmiş olur mu? Olmaz. Gidenler geri gelir mi? Gelmez. Lakin, kaybettiklerimize saygımızın, ekmeği için çalışmaya devam eden işçi kardeşlerimize karşı duyduğumuz sorumluluk hissimizin gereğidir adalet mücadelemiz. Bu yüzden her ayın ilk pazar günü Vicdan ve Adalet Nöbeti tutarak, hir iş cinayeti davasını sahiplenerek, kendimizin sayarak duruşmaları birlikte takip ediyor, suskunlaşmış vicdanları harekete geçirmek ve adalet için mücadele ediyoruz.

Başka canlar yanmasın, başka iş cinayetleri olmasın ve kaybettiklerimiz unutulmasın diye..."

Kitap için söylenenler :

"Anlatılan Senin Hikayen"

"Bu almanakı hepimiz masamızın üstünde bulundurmalıyız. Çünkü ülkemizde insana, emeğe, emekçiye verilen değeri her gün bize hatırlatacaktır. Unuttuğumuzda da utandırıcaktır." (Doğan Hızlan-Hürriyet)

Türkiye'de 1 milyon çocuk işçi olduğu tahmin ediliyor.

ÇOCUK İŞÇİNİN PARMAĞI KOPTU

İSTANBUL Büyükşehir'de, Beysan Sanayi'de Naz Alimiyum adlı işyerinde 17 yaşındaki çocuk işçi O.T. elini makineye kaptırdı. Sendika.org'un haberine göre işvereni tarafından sigortasız çalıştırılan çocuk, kazanın ardından hastaneye kaldırıldı. Alınan bilgiye göre O.T.'nin parmaklarının koptuğu, parmaklarının yerine dikilmesi için ameliyata alındığı ve hayatı tehlikesi olmadığı belirtildi. (İSTANBUL)

Fabrikada patlama

Maden fabrikasında meydana gelen olayda en az 7 işçi yaralandı.

TEKİRDAĞ'ın Çorlu İlçesi'nde bulunan bir maden fabrikasının ocağında meydana gelen patlamada biri ağır 7 işçi yaralandı.

Olay, dün sabah saatlerinde Çorlu-Tekirdağ Karayolu üzerinde bulunan doküman fabrikasında meydana geldi. İşçilerin ocağı kısmında çalıştığı sırada henüz bilinmeyen bir nedenle patlama oldu. Patlamada yaralanan Serkan Gün, Erdoğan Sever, Adem Demirkıran, Yener Özdoğan, Muhammed Güntaş, Faruk Akseil ve Umur Koyunlu, ambulanslarla Çorlu Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Yaralılarından Serkan Gün'ün durumunun ağır olduğu belirtildi. (TEKİRDAĞ)

"Soma'daki maden faciası nede- niyle işçi ölümleri günlerdir gündem- de. Oysa Soma ne ilkti ne de son olacağı benziyor. Adalet Arayanlara Destek Grubu'nun çıkardığı İş Cina- yetleri Almanagi bu acı gerçeği orta- ya koyuyor." (Aydil Durgun – Milliyet)

"Almanak'ta çalışma sırasın- da hayatlarını kaybedenlerin öykü- leri, aileler tarafından İstanbul Galatasaray Meydanı'nda tutulan vicdan nöbetlerinin de özetleri yer alı- yor. Ayrıca çalışma sırasında ölüm ve yaralanma halinde yapılması gere- kenleri içeren bir liste de sunuluyor." (Enis Tayman, Radikal)

"Almanakta ve tüm raporlarda en az ifadesi kullanılıyor; çünkü bu bil- giler basına yansıyan verilerden der- leniyor. Ve biliyoruz ki, gözümüzün önünde gerçekleşen, cinayet olduğu en sabit iş cinayetleri bile basında haber olarak oldukça zor yer buluyor. Basına yansımayanları ise bilme- miz ve duyuramamız şu ortamda ve sistemde şimdilik olası değil. Ancak zihniyetin ve işçileri iş cinayetine mahkum eden sistemin değişmesi için bu tür yayınların ve raporların ve mücadelenin sürmesi ve vicdan sahi- bi herkesin destek vermesi kaçınıl- maz." (Hulusi Kalafat, Radikal Kitap)

BEŞ İÇŞİ DAHA İHMAL KURBANI

1 Vinçten düşen demirlerin altında kaldı

Kayseri Bölge Hastanesi inşaatında vinçten düşen demir yığının altında kalan 38 yaşındaki Hasan Kıp- çak yaşamını yitirdi. Dün sabah meydana gelen oy- lada inşaat sahasında vinçle kaldırılan inşaat demir- leri, vinçin halatından kayarak işçi Kıpçak'ın üzerine düştü. Demir yığınının altında kalan talihsiz işçi, ar- kadaşlarının yardımıyla çıkarıldı. Ağır yaralanan iki çocuk babası Kıpçak, ambulansla Kayseri Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldı. Boyunundan ve be- linden yaralanan inşaat işçisi, hastanede yapılan tüm müdahalelere rağmen yaşamını yitirdi. Kıp- çak'ın iş arkadaşları "Bu ölüm tamamen ihmalden kaynaklandı. Hiçbir iş güvenliğimiz yok. Vinçin aldı- ğı demir demeti, vinçin halatından sınırlıyor ve asa- ğıda çalışan arkadaşımızın üzerine düşüyor. Bu ih- malin hesabı sorulsun, başka çocuklar da sönsün" diyerek tepki gösterdi. ■ DHA

2 Tesisatçının korkunç sonu

Manisa'da su tesisatçılığı yapan Veli Yaren (38) bakım çalışması için çıktığı apartmanın 5'inci katından havalandırma boşlu- ğuna düşerek hayatını kaybet- ti. Dün akşam saatlerinde Ya- ren, su sızıntısının kaynağını bulabilmek için apartmanın 5. katına çıkarak çalışmaya başla- dı. İki saat sonra Yaren'in aşı- ğıya inmemesinden şüphelenen apartman sa- kinleri çatıya çıktı. Çatıyı kontrol eden apart- man sakinleri havalandırma boşluğuna baktık- larında Yaren'i hareketsiz şekilde yatarak gö- rdü. Sağlık ekiplerinin yaptığı kontrolde Ya- ren'in hayatını kaybettiği anlaşıldı. ■ DHA

3 Boya ustası 5'inci kattan düşüp öldü

Aydın'ın Nazilli İlçesi'ndeki bir inşaatın beşinci katında balkon tavanını boyarken dengesini kaybeden 39 yaşın- daki Ali Kesmez canından öldü. Dün sabah yedi- katlı inşaatla meydana gelen olayda evli ve üç co- çuk babası Kesmez, balkon tavanını boyamak için merdivene çıkmak isterken, yere serdiği naylona ayağı takıldı. Dengesini kaybederek 5. kattan düş- sen ve başını parke taşı zemine çarpan Kesmez, yaşamını yitirdi. Polis olay yerinde yaptığı ince- leme sonrası Kesmez'in cesedi otopsi için İzmir Adli Tıp Kurumu morguna kaldırıldı. Kesmez'in ablası Sevim İnal ölüm haberiyle kriz geçirdi. Olayla ilgili soruşturma başlatıldı. ■ DHA

4 Kaynak yaparken minübüs çarptı

İzmir'in Kemalpaşa İlçesinde, bir kole- jin önündeki tahliye kanalının üzerine kapadan giren araçların manevra ya- pabilmesi amacıyla yapılan beton mızgılı yere sabitleyen kaynak ustası Ali Astan'a (55) kontrolden çıkan mi- nübüs çarptı. Yaklaşık 50 metre savrı- lan Astan, kaza yerinde öldü. ■ DHA

5 Gemi ile vinç arasında sıkıştı

Antalya Limanı Serbest Bölge'de dün akşam bir gemiye iş makinesi yükleyen vinç, ağırlığın etkisiyle devrildi. Vinç operatörü Selahattin Kayış (27) gemi ile vinç arasında sıkıştı. Olay yerine gelen itfaiye ekibi, yaklaşık yarım saat- lik çalışmanın ardından vinç operatörü Kayış'ı sıkıştığı yerden çıkardı. Sağlık ekipleri, Ka- yış'ın yaşamını yitirdiğini belirledi. Kazayla il- gili soruşturma başlatıldı. ■ DHA

İKİ ELİN SESİ VAR ÇOCUK SENFONİ ORKESTRASI

“Bir elin sesi var, iki elin sesi var” derler. Doğru da söylerler. Eskişehir Tepebaşı Belediyesi’nin çabası ile yüzlerce çocuk bir araya gelip “ses” vermişler. Çok kısa sürede, küçüğünden büyüğüne, el birliğiyle bir senfoni orkestrası ortaya çıkarmışlar. Çocuklar, enstrümanlarla tanıştıkları günden bu yana büyük aşama göstererek, neredeyse usta bir senfoni orkestrası gibi, kemanlarını, viyolalarını, kontrabaslarını, üflemeli ve vurmali çalgılarını çalmaktadırlar. Üç aylık bir çalışma sonrası 29 Ekim 2015’te, İstanbul’da Atatürk Kültür Sanat ve Kongre Merkezi’nde verdiği muhteşem 29 Ekim Cumhuri-

yet Bayramı Konseri, salonu dolduran seyirciler tarafından uzun süre ayakta alkışlandı. Yine İstanbul’da 15 Kasım 2015’te Zorlu Center’da “Barış İçin Müzik Vakfı” ile birlikte bir konser verdiler. 9 Aralık’ta Ankara’da 6. Şefika Kutluer Müzik Festivali’nde bir kez daha karışımızdaydılar.

Bu coşkuyu bizlerle paylaşarak Tepebaşı Belediye Başkanı orkestranın gelişimini şöyle anlattı:

“Orkestra çalışmalarına 24 Ocakta başladı. Aradan kısa bir süre geçmesine rağmen, 19 Mayıs’ta aile içi bir konser verdik. Çok duygulandık ve çok keyif aldık. Yine bir konserle, Cumhuriyet

Bayramı konseri ile birlikteyiz. Şu anda merkezimizde 225 çocuğumuzla birlikte çalışıyoruz. Esin kaynağımız olan ve 1975’te Venezuela’da başlayan El Sistema’da bugün 800 bin kişi var. Kamyon şoförü var bakkal var, her türlü insan var ama hepsi enstrüman çalışıyor. Ama inanın konservatuarda bile bu kadar hızlı yetişmiyor çocuklar. Ben arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Ama çocuklarımızın mutluluğu hepimizin mutluluğu. Hakikaten 2 elin sesi var ve bunun getirdiği önemli bir başarı var. Sevgili aileler, bağışçılar hepinize teşekkür ediyorum. Bugün, bizi bir de Atatürk izliyordu. O her zaman bizi izleyecek ve

biz her zaman onunla birlikte olacağız. Hiçbir zaman laik cumhuriyetten vazgeçmeyeceğiz”

Şefika Kutluer

Ankara’da ise, 6.Şefika Kutluer Müzik Festivali kapsamında “Çocuklardan Çalışan Çocuklara Katkı” gibi çok önemli bir amaç için bizleri buluşturdular. Orkestrada çalan çocukların ailelerinin, CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu, DSP Onursal Genel Başkanı Rahşan Ecevit, Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözen’in ve gönüllü örgüt temsilcilerinin katılımı ile coşkulu bir seyirci topluluğuna konser verdiler. Dünyaca ünlü flüt sanatçımız Şefika Kutluer, aynı zamanda UNICEF’in iyi niyet elçisi. Onun çabası ile gerçekleşen konserden elde edilen gelir, UNICEF’in “Tarım İşçisi Çocukları Fonu” aracılığı ile çalışan çocuklara ulaştırılacak. Orkestrayı Şef Ramazan Albayrak yönetti ve Flüt Sanatçısı Şefika Kutluer’de solist olarak çocuk orkestrasının önünde yer aldı.

Tepebaşı
Belediye
Başkanı
Dt. Ahmet Ataç

Tepebaşı Belediye Başkanı Dişekimi Ahmet Ataç şöyle diyor : “Bu programda her şey birbiriyle bağlantılıdır. Sosyal boyut ve müziği öğrenme, asla birbirinden ayrı değildir. Müzik Yaşamı dönüştürebilir, çocukluk çağındaki tehditlere karşı mücadele için güçlü bir araç olabilir. Birlikte müzik yapmak; daha iyi bir yurttaş olmak, başka insanları ve kültürleri önemsemek, birlikte çalışarak yetenekleri geliştirmek, tehditlerle birlikte mücadele edip dayanışmayı ve güçlü olmayı sağlamaktır. Bu program, çocuklarımız ve ailelerine, umut, saygı, neşe ve özgüven sağlayacaktır.”

Tepebaşı Belediye Başkanı Dişekimi Ahmet Ataç’ın “esin kaynağımız” olarak nitelediği EL SİSTEMA nedir?

“Simon Bolivar her yüz yılda bir uyanır, halklar uyandırdığı zaman...” de-

miş Pablo Neruda. Latin Amerika’nın İspanya’dan bağımsızlığını kazanmasının simgesi Venezuelalı komutanın ismini taşıması tesadüf olmayan Simon Bolivar Senfoni Orkestrası, bugün ülkede ve hatta kıtada başka türlü bir uyanışın, toplumsal sanat uyanışının bir simgesi. Dünyanın en iyi 5 gençlik senfoni orkestrası arasında anılan Venezuelalı bu gençler, tek başına kişisel yeteneklerinin ve şanslarının değil, bir “sistem”in ürünü. Başta yoksullar olmak üzere 300 binden fazla çocuğa ve genç müzik eğitimi veren sosyal bir proje olan “El Sistema”nın öğrencisi hepsi. 1970 yılında bir garajda bir genç müzisyenin 11 çocuk ve 20 nota sehpa ile başladığı, müzik yapmayı elit bir grubun ayrıcalığı, şanslı bir azınlığın etkinliği olmaktan çıkarak “her çocuğun sosyal bir hakkı” olarak topluma yerleşmesini sağlama hedefiyle başlatıkları El Sistema bugün 280 müzik merkezinde 70 çocuk 30 senfoni orkestrası barındıran, hapisanelerde müzik grupları bulunan dev bir toplumsal organizasyon. Altını çizmek gerekiyor ki El Sistema çocuklara “yeteneğine göre” eğitim vermiyor. Derdi yetenekli çocuklara eğitim vermek

değil isteyen her çocuğun ve gencin müzik eğitim alma hakkını garanti etmek.

İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı’nın davetlisi olarak İstanbul’da 2011 yılında iki konser veren El Sistema’nın kurucusu Jose Antonio Abreu’ya “Yaşam Boyu Başarı Ödülü” verildi.

Asıl adı, Ulusal Gençlik, Çocuk ve Okul Öncesi Orkestraları Sistemi (Fundacion del Estado para el Sistema Nacional de las Orquestas Juveniles e Infantiles de Venezuela.) Vakfın bu başarısının mimarlarından biri de, Şef Gustavo Dudamel’dir. Bu sistem içerisinde yetiştirilmiş olan Dudamel dünya çapında bir şeffir. Çocukluğunda, El Sistema’da keman çalan Dudamel, 23 yaşında iken Gustav Mahler Uluslararası Şeflik Yarışmasını kazanarak ismini duyurmuştur. Şu an Los Angeles Filarmoni Orkestrası ve Simon Bolivar Orkestrası Şefliğini yapıyor. Simon Bolivar Orkestrası ise El Sistema’da yetişen en iyi gençlerin olduğu bir orkestra. Dünyada bulunan en iyi beş gençlik orkestrası arasına girmeyi başaran bu orkestranın farklı özellikleri de var. Genelde konser sonunda izleyiciye bir şov sunuyorlar.

Jose Antonio Abreu, El Sistema'nın kurucusu, öğrencileri ile kucaklaşırken.

Bir anda Venezuela bayraklarını taşıyan gilsilere bürünen bu gençler hem milli duygularını gösteriyor, hem de sevimlilikleri ile başarılarına başarı katıyorlar.

Orkestranın gençleri anlatımları ile yapılan işin büyüklüğü konusunda fikir veriyorlar. Gabriela Jimenez (26 yaşında), 6 yaşındayken annesi El Sistema'yı duyuyor ve Gabriela en yakın mahallede "nucleo/çekirdek" adı verilen El Sistema'nın yerel gruplarından birinde eğitim almaya başlıyor. "Koroya katıldım. Ritmik gruba girdim ve flüt çalmaya başladım. Daha sonra da çelloya geçtim" diyor Gabriela ve ekliyor; "El Sistema hayatımızı baştan sona bir forma soktu bizi insan olarak, müzisyen olarak şekillendirdi. Bize hayatta bir kez yaşanabilecek deneyimler yaşattı ki bunları El Sistema olmasaydı yaşamazdık. Biz ülkemizi dünyada temsil ediyoruz. Orkestramızın dünyanın en iyi gençlik senfoni orkestraları arasına girdiği görmek bizi çok duygulandırıyor". Venezuela'da müzik yapan çok sayıda genç olduğunu söyleyen Gabriela, ül-

kenin müzikal açıdan hızlı bir şekilde ilerlediğini de belirtiyor: "Önceden müzik yapmak bir ayrıcalık gibiydi. Ama artık herkes müzik öğrenme, müzik yapma fırsatına sahip. Eski den insanlar müzisyen olduğunu duyunca şaşırabiliyor, 'A müzisyen misin, nerede öğreniyorsun?' diyorlardı. Şimdi Venezuela'da herkes El Sistema'nın müzik okullarını biliyor, gençlerin çoğu El Sistema'yı tanıyor ve katılıyor. Venezuela dünya müzik tarihinde yerini almaya başladı ve bunun bir parçası olmak çok güzel".

Bir başka genç Acuaros Zambrano Simon Bolivar Orkestrasında perküsyon çalıyor. El Sistema macerasını ise şöyle anlatıyor: "Babam ve annem El Sistema'nın kurucularından. Bu yüzden ben El Sistema'nın içine doğdum. Annem orkestrada çello çalarken ben onun sandalyesinin altında uyurdum. Ben de ilk olarak keman çalmaya başladım sonra çelloya geçtim son 9 yıldır da perküsyon çalışıyorum. El Sistema Venezuelalı çocuklar ve gençler için çok önemli bir kurum. Bir ilham kaynağı. Sorumluluk duygusunu geliştiriyor. Farklı sosyal gruplardan çocuk ve gençler aynı ortamda bir araya geliyor;

çok yoksul çocuklar, orta sınıflardan ve üst sınıflardan gelen çocuklar ilk olarak 50 kişilik bir grupta birlikte çalışmaya başlıyorlar ve bu grupta herkes eşit. Kimse 'yoksul' ya da 'zengin' değil herkes değerinin 'müzik arkadaşı'. Sonunda çocuklar sadece müzik öğrenmiyorlar bu eşitlik duygusunu da öğreniyorlar ve bu doğru hayatlarının sonuna kadar taşıyorlar"

6 yaşında El Sistema'dan eğitim almaya başlayan Felix Mendoza 28 yaşında. Felix, müziğin ve El Sistema'nın Venezuela'da birçok hayatı değiştirdiğini söylüyor ve "El Sistema'da kimseye ayrıcalık tanınmıyor, herkese kapıları açık. Ülkenin herhangi bir yerinde nucleolar var ve herkes bunlara gidebilir. Simon Bolivar Orkestrası da benim ailem artık ve biliyoruz ki biz ülkemizi temsil ediyoruz bu hepimiz için harika bir deneyim".

El Sistema'nın kurucusu "Maestro" Jose Antonio Abreu gerçekleştirdiği söyleşide, El Sistema'nın 40 yıllık tarihini şöyle özetliyor : "Geleneksel dünyada müzik yapmak için bir sınıfa, bir öğretmene ve bir öğrenciye ihtiyacınız vardı ve müzik eğitimi sürecini paylaşmak pek de mümkün değildi" diyerek müziğin hep birlikte, bir koro ya da bir orkestra ile yapılmasının önemini aktarıyor. "Müzik eğitimi sosyalleştirmek zorundaydık" diyor Abreu böylece 11 gençle başlayan El Sistema'nın kapılarını bir yıl içinde yüzlerce hatta binlerce gence açtığını ve ardından müzik yapmanın, sanat yapmanın bir sosyal hak olduğunu; her çocuğun bir enstrüman, bir öğretmen ve müzik eğitim sağlanması hakkını hükümetlere kabul ettirme mücadelesini de kazandıklarını vurguluyor. Abreu, "Sanatsal eğitim hakkı devlet tarafından garanti altına alınmalı. Çünkü müzik yapmak, bir ayrıcalık değil, bir haktır" demektedir.

<http://www.evrensel.net/haber/11480/muzik-yapmak-ayrircalik-degil-haktr>

İKİ DAKİKA DÜŞÜN

Tehlikeyi Tanıyalım

Yüksekten Düşmede Acil Durum Uygulaması

Mustafa TAŞYÜREK*

(mustafatasyurek@fisek.org.tr)

Durum: Mobil vinç operatörü, gövde inşaatı tamamlanmış bir su yapısında (baraj'da); kullandığı iş ekipmanı (mobil vinç) ile birlikte henüz su tutulmamış baraj memba eteğine düşmüştür. Olayı ve iş kazasını gören çalışma arkadaşları diğer bir mobil vinç yardımı ile kazalıyı düştüğü yerden çıkartmaktadırlar.

İşçilerin bu çalışmalar sırasında karşılaşılabileceği tehlikeleri tanımlayabilir misiniz ?

Neler Olabilir ?

1. Kurtarma işine katılan iki işçi çalışma sepetinden düşerek ölümcül iş kazası geçirebilir,
2. Kazalı çalışma sepetinin üzerindeki plakadan kayıp, ikinci defa yüksekten düşebilir,
3. Çalışma sepeti vincin kancasından kurtulur ise; kazalı ve kurtarma ekip üyeleri yüksekten düşebilir,
4. Sepete bağlı sapanlardan (en az) birinin kopması ile üç çalışan baraj su tutma tarafına –çok- yüksekten düşebilirler.

* Kim. Müh., İş Sağlığı+İşletme Yönetimi Bilim Uzmanı
Çalışma Bakanlığı Eski İş Güvenliği Müfettişi (1978-1985)
İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı Sertifikalı)
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Denetim Kurulu Üyesi

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Ahmet MAKAL
Prof. Dr. Ali Esat KARAKAYA
Prof. Dr. A. Gürhan FİŞEK
Mak. Y. Müh. Aykut GÖKER
Prof. Dr. Ayşen BULUT
Mim. Y. Müh. Cihat UYSAL
Dr. Engin TONGUÇ
Jeom. Erdoğan BOZBAY
Doç. Dr. Gülbiye YENİMAHALLELİ YAŞAR
Prof. Dr. Güler Okman FİŞEK
Prof. Dr. Hamit FİŞEK
Prof. Dr. İsmail TOPUZOĞLU
Prof. Dr. İsmail ÜSTEL
Dr. Ecz. Leyla ÜSTEL
Prof. Dr. Mesut GÜLMEZ
Prof. Dr. Muammer KAYAHAN
Prof. Dr. Müge ERSOY KART
Mümtaz PEKER
Prof. Dr. Murat DEMİRCİOĞLU
Kim. Müh. Mustafa TAŞYÜREK
Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU
Prof. Dr. Nevzat ÖZGÜVEN
Oya FİŞEK
Prof. Dr. Sarper SÜZEK
Yrd. Doç. Dr. Taner AKPINAR
Yrd. Doç. Dr. Umur AŞKIN
Prof. Dr. Yasemin GÜNAY BALCI
Prof. Dr. Yıldız TÜMERDEM

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU'NUN YİTİRDİĞİMİZ AMA HEP ARAMIZDA OLAN ÜYELERİ

Doç. Dr. Ömer Tunç SAVAŞÇI
Prof. Dr. Cahit TALAS
Prof. Dr. Kurthan FİŞEK
Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI
Tuncer UÇAROL
Prof. Dr. Ferhunde ÖZBAY

İÇİNDEKİLER

- **ÇOCUK HAKLARI**
Her Şey Çocuklar İçin Çocuk Hakları Günü'nde;
Onlar Çalışmasın, Onlar Okusun,
Onlar Çocukluklarını Yaşasın Diye ...
20 Kasım Çocuk Hakları Günü'nde
Çocuklardan Özür Diliyoruz... 2
Oya FİŞEK
- **ÇOCUK HABER**
Çocuklara Dair Haberlerden Çocuklar Haberdar mı? 3
Taner AKPINAR
- **SOSYAL POLİTİKA**
Türkiye'de Mülteci Çocuk Olmak 4
Damlanur TAT
- **İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ**
İş Kazalarının Maliyeti 7
A. Gürhan FİŞEK
- **İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ**
Yüksekten Düş(ür)meden Güvenlik 9
Mustafa TAŞYÜREK
- **YAŞAM**
İstatistiklerle Çocuk-2014: Mızrak Çuvala Sıgmamış -1 14
Umur AŞKIN
- **KİTAP TANITIMI**
2014 İş Cinayetleri Almanağı 18
- **ÇOCUK HABER**
İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası 20
- **BULMACA**
İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım :
Yüksekten Düşmede Acil Durum Uygulaması 23
Mustafa TAŞYÜREK

İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ

<http://www.isguvenligi.net>
<http://www.osgb.fisek.com.tr>

- **Sahibi:** Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Adına
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
- **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
- **Yönetim Yeri:** Selanik Cad. Ali Taha Apt. 52/4
Kızılay 06650 ANKARA (e-posta: bilgi@fisek.org.tr)
Tel: 0312 419 78 11 • Faks: 0312 425 28 01 - 395 22 71
- Web sayfası: www.fisek.org.tr
- Çalışma Ortamı Dergisi'nde yayınlanan yazılar, resimler kaynak gösterilerek kullanılabilir.
- Bu dergide yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bu bir HAKEMLİ dergidir.

- Çocuk Dostu'muz olanlara dergi ve kitaplarımız düzenli olarak gönderilmektedir. Sizleri de **Çocuk Dostu'muz** olarak görmek isteriz.
- Çalışma Ortamı Dergisi iki ayda bir yayınlanır.
(Yerel Süreli Yayın)
• ISSN 1302-3519
- Sayı: 144 • Ocak - Şubat 2016
• Ücretsizdir
- **Yapım ve Basım:** Büyük Anadolu Medya Grup
İstanbul Cad. Elif Sk. Sütçü Kemal İşhanı No:7 / 190 - 246
İskitler 06060 ANKARA
Tel: 0312 384 30 70 (Pbx) • Fax: 0312 384 30 57